

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

12
Prøve af en nyudarbejdet

Skolegrammatik i det græske Sprog.

Udgivet som

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Roeskilde Kathedralskole

i September 1833,

ved

Dr. S. N. J. Bloch,

Prof. og Skolens Rector, R. af D.

København.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets-Bogtrykker.

F o r e r i n d r i n g .

Hovedfordringerne til en god Skolegrammatik i det græske Sprog ere, efter min Formening, ikke blot at den maa frem- sætte Sprogets Bygning og Love efter sammes Analogier og Egenheder, forsaavidt som Kundskab derom behøves for ret at forstaae og grundigt fortolke de græske Skribenter, som sædvan- ligen ere Gjenstand for Skoleunderviisningen, men tillige at dette fremsættes 1) med al den Rigtighed, som ved den grammatiske Kritik i nyere Tider er tilveiebragt, ved hvis Re- sultater, kortelig begrundede, Discipelen strax i Fundamenterne bør bringes til Kundskab om det, som Sproglærens nuværende Fremskridt have viist at være det Rette; dernæst 2) med den Korthed, som en god Methode fordrer, deels i Valget af hvad der skal læres, hvori der, da Grammatikstudiet ikke skal være Niemed, men kun Middel, ei bør gaaes videre end til hvad den fornødne Fuldstændighed kræver; og deels i Frem- sættelsen deraf, efter den gamle Regel Quidquid præcipies, brevis esto! saaledes at Lærlingen med eet Blik kan fatte Tingene, og ikke skal adspredes i vidtløftige Udviklinger, som kun vanskeliggjøre ham Arbeidet *); og endelig 3) i saadan Form, med saadan Klarhed i Fremstillingen og etymologisk; analogisk Begrundelse, at Sagen altid bliver ret indlysende og let fattelig for Begynderen, samt denne derved kan ledes til en

*) Det Samme er Tilfældet med alt for mange specielle Und- tagelser, som bedst læres ved at bemærkes, hvor de under Skribenternes Læsning forekomme, samt ved de finere Di- stinctioner imellem forskjellige Tidsalderes og Forfatteres Sprog, s. Ex. ældre og nyere Atticieme, hvilket kun er for- nødent for Kritikerne, eller hvis Disciplen skulde lære at skrive Græsk i en enkelt Tids eller Skribents Stil. En anden Sag er det, at man adskiller det homeriske Sprog fra det attiske og almindelige.

rational Opfatning af Sprogets Phænomener og tydelig Indsigt i dets Bygning, og det ei skal blive Hufommelsen alene, der skal opfatte dets Former og Regler *). Da nu selv vore nyeste og bedste Grammatiker, ligesaa vel som de tydske, hvilke de for en stor Deel følge, ikke altid ganske opfyldte enhver af disse Fordringer, men snart i een snart i en anden Henseende lade Udskilligt tilovers at ønske, idetmindste ikke passe for den Underviisningsplan, jeg anseer det for rigtigst at følge, har jeg troet det nyttigt, hvad der til mit eget Skolebrug var mig nødvendigt, at udarbejde en ny efter disse Hiemede affattet Lærebog. Med hvad Held dette efter flereaarigt Arbejde paa Sagen er udført, maae nu Kyndige bedømme. Til et Slags Regnskab for disse vil jeg om de Grundsætninger, jeg ved de Punkter, hvorom Meningerne kunde være forskjellige, har fulgt, endnu bemærke Følgende.

Af de tvende Hovedpuncter, hvori mine forhen udgivne Grammatiker have adskilt sig fra de fleste andre, har jeg allene beholdt Læren om Udtalen, fordi jeg ikke kunde overtale mig til at meddele Ungdommen noget, der er saa aabenbare falskt, som de erasmiske Hypothesser, der hos os endog ere mere forvanskede, end Erasmus vilde, og græsk Udtale af græsk Sprog dog omsider igjen maa seire, naar engang Ligegeylidighed, Bane eller Fordom ikke længere vil afholde de Lærde fra at skjenke Grundene for Sagens Rigtighed den tilstrækkelige Opmærksomhed. **) Ogsaa have allerede af de nyeste tydske Grammatikere for største Delen Hermann og Thiersch, og nu ogsaa Rost i det (i mange Henseender ypperlige, kun ikke til Skolebrug tjenlige) 4de Uplag af hans Grammatik erklæret den saakaldte reuchliniske Udtale for den rigtige, gamle og ægte, hvilket denne sidste Forfatter tilstaaer kan godtgjøres ved Vidnesbyrd lige fra Christi Fødsels og tildeels endnu tidligere Tider ***), skjønt han (forunderligt nok) dog har beholdt den

*) Fuldstændigere ere disse Grundsætninger udviklede i mit Program, udg. 1822, om den grammatikalste Underviisning og de dertil fornødne Lærebøgers Afhandling.

**) Jeg siger dette med velberaad Hu, fordi jeg let kan bevise, at ikke en Eneste af dem, der enten i Tydskland eller hos os have skrevet imod den ægtgræske Udtale, er gaaet tilbørlig ind paa de for sammes Rigtighed anførte Grunde.

***) "Als am wenigsten gesichert", hedder det videre hos ham, "mag die Aussprache des η zu betrachten sein", hvilket han

erasmiske, som den, der er almindelig udbredt i Skolerne og af de dygtigste Grammatikere i den nyere Tid anbefales som brugbar og rigtig (!) paa Grund af den Letthed og Bequemmelighed, ved hvilken den rigtige Skrivemaade i Underviisning og Dictering derved lader sig bestemme", (en Grund, hvorfor det da og maatte blive rigtigt, at udtale Fransk med tydsk Udtale). Ikke heller har endnu Nogen gjendrevet de mangfoldige Beviser, der, for ikke at tale om de ældre, ere af Liskovius og Underteignede fremsførte for den nygræske Udtales Rigtighed og Velde, medmindre man skulde finde noget Sligt i Hr. Matthiäs skæve Indvendinger, der for at forsvare sit System har maattet tage sin Tilflugt til at fordreie eller ignorere alle de i min Revision derfor anførte Grunde. *)

Hvad derimod det Hemsterhuisiske Conjugationssystem angaaer, som jeg i min Grammatiks 2den og 3die Udgave havde fulgt, og i den 4de med nogen Berigtigelse samt Tilføielse af Benævnelserne i det sædvanlige System tildeels endnu beholdt, da har jeg paa Grund af den Forverling mellem virkelig brugte og blot hypothetiske Former, det let kan give Anledning til, og den Mangel af Nøiagtighed i Distinctionen af Tempora, hvortil det, urigtigen anvendt, kan føre, i denne Bearbejdelse aldeles opgivet samme, saa at man i denne Lærebog altsaa vil finde den sædvanlige og af de gamle Grammatikere selv brugte Inddeling af Verbets Arter og Tempora tilligemed den sædvanlige Terminologie allene, men fremsat paa en Maade, der, som jeg haaber, vil findes ligesaa grundet i Sproget som bekvem til at gjøre Conjugationen let og indlysende for Lærlingen. De anomale Verba ere opstillede, ikke efter den alfabetske Orden, hvori man kan finde dem i ethvert Lexikon, og som høiligen vanskeliggjør Disciplen det Arbejde at lære dem, men ligesom alle Grammatikens andre Dele, og som dennes Natur og Hensigt fordrer, efter deres Analogier.

slutter af den svage Grund, at η i Contractionen og Dialekterne ombyttes med α og ϵ . Men besynderligt, at man derfor imod alle historiske Beviser vil foretrække, endog i det Hele, en blot Hypothese, der endnu er langt mindre sikkert og hvorfor der ikke gives et eneste uimodsigeligt Beviis.

*) See zweite Beleuchtung der Matthiäschen Kritik die Aussprache des Altgriechischen betreffend, af denne Grammatiks Forfatter. Altona 1832.

Om de øvrige Hovedpuncter vil jeg blot endnu tilføje Følgende: Paa Quantitetlæren har jeg lagt langt mindre Vægt, end man i nyere Tider for Docternes Skyld synes at fordrer, da den til liden eller ingen Nytte høiligen forsinker og vanskeliggjør Ungdommens Arbejde og til en rigtig Udtale kommer saare lidet i Betragtning. Det Nødvendige derom vil man finde i §. 8, ligesom og i §. 9 hvad deraf henhører til en rigtig Accentuering, hvilket og paa sine Steder med et Tegn kortelig er bemærket. Næsten henhører til Metriken, hvoraf det Nødvendigste bedst læres praktisk ved Digternes Læsning, eller til en kritisk Bestemmelse af disses Fodmaal og Stropheafdelinger, som bliver den lærdere Philologs Sag, der vil udgive eller commentere Digterne, men unødvendigt at bebyrde Skoleungdommen med. — Langt vigtigere er derimod Accentlæren, da en rigtig Accentuation er en saa væsentlig Bestanddeel af Ordenes rigtige Udtale, hvortil derfor allerede Begynderen omhyggelig maa holdes *); hvorfore jeg ikke blot i §. 9 har fremsat dens Væsen og Theorie saa klart, som det med den i en Lærebog nødvendige Korthed var mig muligt, men endog siden i det Enkelte allevegne gjort opmærksom paa, hvorledes enkelte Former accentueres. De enkelte Undtagelser, som her ikke maatte findes, læres bedst ex usu under Autorernes Læsning.

Af Dialektlæren har jeg fundet det rigtigst at anføre det Væsentligste deels i §. 13 deels ved hver §. især, ofte indflettet i Reglerne selv, fordi det i etymologisk Henseende ikke sjelden giver meget Lys om Formationen. Efter min Erfaring er det saaledes Anførte, der foruden de egentlige Atticismen meest kun angaaer den ældre episke og senere ioniske Dialekt, tilstrækkeligt til at forstaae de Autores, der sædvanligst læses i Skolerne (Homer og Herodot). Vil man læse en enkelt dorisk Forfatter, da læres denne Dialekts her ikke bemærkede Egenheder lettelig af samme. En særskilt fuldstændig Dialektlære vilde have forsøgt Fornlæren næsten til det dobbelte og gaaet ud over Skoleunderviisningens Grændser.

*) Jeg kan nemlig ingenlunde være enig med min Ven, Hr. Prof. Nissen, som i sin nyeste gr. Gram. S. 17 yttres, ikke allene at vi ikke kunne gjøre os noget fuldkomment Begreb om de græske Accenter, men endog, at de ofte blibe den rigtige Læsning til Hindre, da jeg meget mere troer ved mit Program derom 1832 at have bevilist, at ingen Læsning af græsk Prosa, uden efter Accenterne, er rigtig.

Syntaxen endelig vil, skjønt ogsaa omarbeidet, ikke blive synderlig større, end den er i min sidst udgivne Grammatik, da Erfaring har lært mig, at Mere deraf ingeniunde er fornødent, og tydeligst og bedst læres og indprentes ved den mundtlige Udvikling deraf, som paa vedkommende Steder af Forfatterne foreskalder. Jeg har aldrig mærket, at der vindes nogen sikkrere Kundskab derom ved Henviisning til en Lærebog. En anden Sag vilde det være, hvis Syntaxen, saaledes som i Latinen, skulde læres for at skrive Sproget, en Dvælse, som vil borttage en Deel af den Tid, der bedre anvendes til des mere Læsning, og hvoraf jeg, skjøndt den i nyere Tid er kommen meget i Brug, især i Tyskland, hvor Disciplene somme steds endog i næstøverste Klasse maae gjøre græske Vers, oprigtig tilstaaer, at jeg ingen synderlig Nytte eller Hensigt kan vane. Desuden vilde en fuldstændig videnskabelig Syntax, der jo, hvis den skulde svare til sit Niemeed, maatte omfatte alle forekommende Constructioner og være philosophisk begrundet, saa vigtig den end kan være for Læreren eller for den egentlige Philolog, blive alt for vidtløftig til, at der kunde tænkes paa at give den Plads i en Skolegrammatik, da dens Studium egentlig først kan tage sin Begyndelse der, hvor Skoleunderviisningen ophører, samt, hvis den skulde gjøres til Læregjenstand i Skolen, medtage langt mere Tid, end der paa efter en passende Fordeling af Timerne kunde og burde anvendes. Snarere kunde en Partikellære behøves, men som dog og, da den vilde forstørre Grammatiken alt for meget, og, fordi den hverken kunde bringes under Formanalogier eller egentlig vilde omhandle Constructioner, men blot maatte opstille Betydninger, hverken henhører under Formlære eller Syntax, altsaa (som den vel maatte) alphabetisk ordnet, kun er en Deel af Lexikon'et, ogsaa rigtigst overlades til samme aliene. At have den paa to Steder vilde være overflødig.

Jøvrigt er denne Grammatik, ligesom vore latinske Skolegrammatiker, bestemt for det hele Skolekursus og indrettet til Brug for alle Klasser, skjønt den i de nederste naturlignis hverken kan eller bør læses i sin fulde Udførlighed. Til den Ende ere alle for Begynderne allene nødvendige Regler betegnede med en Stjerne; og forener man da med disses Læsning en praktisk Exempelsamling, saaledes som i min Elementarbogs første Kursus, da vilde det være nyttigst til at befæste Formkundskaaben hos Lærlingene og bedst til at gjøre ham Arbeidet interessant, samt i det Hele methodisk rigtigst, om man, efterat

han har lært det Nødvendigste af de 4 første §§. strax gaaer til Tredie Capitel eller §. 14, og imedens da den der lærte 1ste og 2den Declination i Læsebogen indøves, efterhaanden i smaae daglige Pensa lære det ham nødvendige af de forbigaaende §§. 6–13, og derpaa siden fortsætte Grammatiken i Forbindelse med bestandig Anvendelse deraf ved Analyse af Stykkerne i Læsebogen. Viløbigen vil han derved og ofte være henviist til og gjort bekendt med mangen en af de ikke forud lærte Regler. Og saaledes kan da i det næste Aar, naar Elementarbogens 1ste eller grammatiske Cursus er, saavidt det findes fornødent (thi ikke alle Exemplerne i hvert Afsnit behøve at medtages) gennemgaaet, skrides til en fuldstændigere Repetition af Grammatiken, skjønt ikke heller da endnu alle Regler behøve at læses, men de som omhandle de sjeldnere Specialia, f. Ex. det homeriske Sprogs Egenheder, gjemmes til 3die Læsning i 3die Klasse, hvor Underviisningen fra Elementarbogens 2det Cursus, som indeholder Smaaaførelser og den græske Mythologie, er rykket frem til hele Auctores og er gjort Begyndelse med Homer, (rettest med Odysseen, som for den Alder baade lettere og interessantere end Iliaden).

Endelig tænker jeg og man vil billige den Indretning, at jeg, for at lette og forklare Henviisningerne, har, ligesom i den forrige Udgaave, betegnet alle Reglerne med fortløbende Numere, hvorved tillige er opnaaet, at der ved saadan kort Henviisning til et foregaaende No. ofte kan gives en Oplysning og Grund for Sagen, som ellers vilde fordrø omstændeligere Forklaring og derved ifkun forlænge Reglen.

Rettelser.

- §. 10 l. 9 og 10. istedetfor "med tilføiet s" læs: med forttonende s.
 — 15 – 6. for *ἔννεπε, ἀμφὶ βροῦτη* l. *ἔννεπε, ἀμφὶ βροῦτη*.
 — 28 i No. 96 l. 4 tilføies: *ππ* att. for *σσ*.
 — 33 l. 2. f. *τὰνδρός* l. *τὰνδρός*.
 — — 5. f. Accent fra det sidste Ord l. den bortfaldne Vocals
 Accent.
 — 45 i No. 167 l. 9. for *πατέρες*, l. *ἀνέρος, ἀνέρι*,
 — 48 i No. 183 – 11. efter "ogsaa" l. *αα* i *ὁ λάας*,
 — 54 i Anm. til 207: for "paa oos" l. de paa oos.
 — — i No. 209 l. 1. efter *μέγαν* l. voc. og neutr. *μέγα*.
 — 57 sidste Ord "til m. l. til M. (Marken).

Historisk Indledning.

a) om Sproget, dets Udbredelse og Oprindelse.

Det græske Sprog, uden al Tvivl det fuldkomneste af alle, som baade nyere og ældre Tid har frembragt, og hvori der er levnet os de herligste Skrifter i de fleste Grene af menneskelig Kundskab samt ypperste Mønstre i Poesie, Historie, Philosophie og Bektalenhed, blev fra de ældste Tider indtil længe efter Christi Fødsel talt, ikke blot i det egentlige Grækenland eller Hellas med omliggende Her, Culturens og Videnskabernes fornemste Sæde; men havde endog ved de mangfoldige græske Colonier udbredt sig til de derved meest cultiverede Egne af den gamle Verden: mod Osten til Lille-Asien, hvis vestlige Kyst ganske beboedes af græske Folkelag, Coler, Joner, Dorer; mod Westen til Italien, i hvis nederste Deel det saakaldte Storgrækenland bestod af lutter græske Colonier! (Tarent, Locri, Kroton, Rhegium o. s.) og Sicilien; i Africa til Cyrene og Egypten, hvor især det græske Sprog i den videnskabelige Periode under Ptolemæerne blev i Alexandria dyrket med en udmærket Flid. Selv endelig hos Romerne havde ikke blot al Cultur for en Deel sin Oprindelse fra de nærliggende græske Colonier, men deres fleste Videnskabsmænd dannede sig endog, efterat Grækenland var kommen under romersk Herredømme, i Athenen, paa

Rhodos o. a. St. og selv deres fortrinligste Skribenter ansaae Grækernes Verker for de Mønstre, de Dag og Nat burde studere og efterligne.

Sin Oprindelse havde dette Sprog sandsynlig hos Folketammerne i det mellemste og nordlige Grækenland, hvor fra det med diæse og udbredte sig til de omliggende Egne. Sin tidligste Cultur naaede det hos Jonerne paa Lille-Asiens Kyst, hvor Homer næsten 1000 Aar før Chr. levede og sang; lige som der og flere hundrede Aar derefter opstod hos dem fortreffelige Skribenter, s. Ex. Historikeren Herodot, Lægen Hippokrates, Digteren Anakreon. Men snart blev Athen Videnskabernes egentlige Sæde og fordunklede alle andre. Her blomstrede de udsødelige Forfattere, hvis Verker til al Tid ville blive Litteraturens største Mesterstykker i Historie (Thukyldes, Xenophon), Philosophie (Plato, Aristoteles), Beltalenhed (Demosthenes, Isocrates o. fl.), og den dramatiske Poesie (Tragikerne Aeschylos, Sophokles, Euripides, Komikeren Aristophanes). Ogsaa fra andre Egne og senere Tider have vi fremdeles de skjønneste Mindesmærker af græsk Videnskabelighed og Kunst (Hesiodus, omtrent jevnaldrende med Homer, og Ddigteren Pindar fra Boeotien, Jyulldigterne Theokrit, Bion og Moschus fra Sicilien i den alexandriniske Tidsalder).

b) om Dialekterne.

Som alle vidtudbredte Sprog, saaledes blev ikke heller det græske talt eller udtalt fuldkommen eensdan allevegne, end ikke i Grækenlands egne Provindser. Det havde flere fra hinanden meer eller mindre afvigende Mundarter eller Dialekter, som dog alle udsprang fra de tvende Hovedfolkstammer, og deraf deelte sig i de to Hovedarter: den æoliske

doriske og den ioniske. Den første, som var mere haard og bred i Udtalen, herskede i det indre Grækenland, Dorernes Stammeland, og udbredte sig derfra ved doriske Udvandringer og Colonier deels til Peloponnes ved Heraclidernes Tog, og deels til Italien saavel nordenfra, hvor den for en Deel blev Grundstoffet til det latinske Sprog, som ved Nedsættelserne i Storgrækenland. En Green af samme Dialekt var den æoliske, (ἡ Αἰολικὴ, Αἰολίς) som var egen for de til Lesbos og den nordvestlige Kyst af Lille-Asien hændragne Græker, og i hvilken Alcæus og Digterinden Sappho forfattede deres berømte lyriske Digte. I den doriske Dialekt (ἡ Δωρικὴ, Δωρίς) har man fra Boeotien Pindars Ode og fra Sicilien de ovennævnte Idyller, samt fra Storgrækenland Stykker af Pythagoræernes Skrifter. Den anden Hoveddialekt, den ioniske (ἡ Ἰωνικὴ, Ἰάς), som havde en større Blødhed og hyppigere Itacisme, havde sit første Hjem i Attica, hvorhen Zonerne vare dragne, da de fordreves fra Peloponnes, men hvorfra de, da Landet ei kunde nære saa stor en Folkemængde, droge over til Lille-Asiens vestlige Kyst. Efter denne Deling adskilte det attiske Sprog (ἡ Ἀττικὴ, Ἀτρίς), sig, især ved sine Vocalcontractioner, endeel fra det ioniske, og fik efterhaanden en Uddannelse, hvorved det snart overgik alle de andre Dialekter.

I disse Dialekter bleve imidlertid Ordene ikke blot udtalte forskjelligt, saaledes som det skeer i vore nyere Sprogs Mundarter, der dog i Skriftsproget have een og samme Orthographie tilfælles, men endog skrevne forskjelligt, saaledes, som de i hver Dialekt udtaltes; f. Ex. Μοῦσα dor. Μοῖσα (udtalt som Μῦσα), γῆ dor. γᾶ, αἴσιον ion. ἤσιον, πού ion. πού. Bogstaverne, hvorved disse Ordenes forskjellige

Udtaler tilkjendegives, havde altsaa overalt de samme Betydninger, saa at det f. Ex. i *αἰσιν* og *ἦσιν* var Ordet der lød anderledes, ikke Tegnet der havde anden Betydning *). Hos Grækerne brugtes nemlig ikke, som hos os eet almindeligt Skriftsprog for alle dem, der talte Sproget, men Jonerne skreve ionisk, Dorerne dorisk o. s. v. Fordi f. Ex. de første sagde *γῆ*, skreve de det og med *η*, og fordi de sidste udtalte det samme Ord *γᾶ*, skreve de det og med *α*. Først fra Alexander den Stores Tid omtrent blev eet vist Bogsprog almindeligt for alle Grækere, hvilket da var det, som dannede Folk sædvanlig talte, og som deraf kaldtes *ἡ κοινὴ (γλῶσσα)*, det fælles, almindelige Sprog, eller *ἑλληνικὴ φωνή*, det helleniske, græske Tungemaal. Dette nærmede sig meest til det Attiske, da Athen var det Sted, hvor videnskabelig Cultur havde naaet sin største Høide, og hvorfra det dannede Sprog altsaa fornemmelig udgik. Dog adskilte Grammatikerne herfra de Særegenheder, som fandtes hos de attiske Skribenter fra den gyldne Alder, Plato, Xenophon, Thukydides, Demosthenes, Tragikerne, og som derfor i fortrinlig Forstand kaldtes Atticismus eller attisk Dialekt, forskjelligt fra det almindelige Sprog. Dette almindelige Bogsprog er det nu, som efterstaaende Grammatik skal lære, hvorved dog stedse vil blive taget Hensyn saavel til de væsentligste Dialektforskjelligheder, der hos de sædvanligst læste Auteurs forekomme, som især til det ældste og homeriske Sprog, hvorom Kundskaben er fornøden deels til de episke Digteres Læsning og deels til at forklare sig mange Ordformers Grund og Oprindelse i det almindelige Sprog.

*) Jeg anfører dette, fordi der i nyere Tider findes Grammatikere, f. Ex. Matthiá, der aldeles confundere de to Ting Ordudtale og Bogsstavbetydning.

Foruden Dialekterne gives der nemlig endnu en hyppig Afvigelse fra det profaiske Sprog, som kaldes den poetiske, og som bestaaer deels i Anvendelsen af visse forældede Udtryk og Former, deels i visse Friheder, som Homer tillod sig for Versets Skyld at bruge i sine Digte, og som derved fik en saadan Gyldighed, at de senere især episke Digtere betjente sig deraf, som et eengang for alle autoriseret Digtersprog. Nyere Grammatiker have kaldet det den episke Dialekt. Ogsaa findes der i Homers gammelioniske Dialekt mangfoldige Egenheder, som formedelst de tvende ældste Hoveddialekters Slægtskab ogsaa findes i den gammeldoriske, ligesom og mange Ordformer, som ere beholdte i een eller anden af de sildigere Dialekter, endog i den attiske, der nedstammede fra den ioniske (s. Ex. Præpos. *ἔνν*, hvorfor de Andre sagde *ὄνν*). Det er derfor en ganske falsk Slutning, at Homer, fordi der hos ham forekomme mange Former, som findes i andre Dialekter, skulde have laant dem fra disse.

Ogsaa ugræske Beboere af saadanne Lande, hvortil græsk Kultur og Sprog udbrededes, begyndte nu efterhaanden at tale og skrive Græsk (*ἑλληνίζειν*), og en saadan græsk talende Asiat, Syrer, Hebræer, Ægypter o. d. kaldtes deraf *ἑλληνιστής*. Og deraf er da den Brug opkommen, at kalde det med ugræske Udtryk, Former og Bendinger blandede græske Sprog det hellenistiske, hvilket da, som man let kan slutte, især har hjemme i de jødiske og kristelige græske Skrifter, saasom i de 70 Fortolkeres Oversættelse af det Gamle Testamente samt i det Nye, hvorfra det da meer eller mindre er gaaet over i Kirkefædrenes Stil.

Flere og flere Barbarismer indtraadte ved Smagens og ægte Videnskabeligheds Forfald i Middelalderen efterat Con:

stantinopel (det gamle Byzantium) var bleven Hovedsædet for den græske Literatur; hvilket tildeels røber sig hos de Byzantinske Skribenter. Men den største Forvanskning leed Sproget, da efter Tyrkernes Invasjon i det 15de Aarh. næsten al Videnskabelighed forsvandt, og Sproget, som nu manglede denne Støtte, ved Grækernes Omgang med mange forskjellige Fremmede optog saa Meget af disses Tale, som blandedes med det incorrecte Almuesprog. Dog dette gjelder kun om endel Udtryk, Ordformer og Ordnes Bøining. Uforandret blev af let begribelige Aarsager Skriften (o: baade Bogstavernes Form og Ordnes Aetkskrivning) og Udtalen, som, da Barnerne fra den spædste Alder lærte den af sine Forældre og græske Omgivelser, ikke kunde være hine Forvanskninger underkastet, og uden Videnskabernes Hjælp godt kunde bevare sin eiendommelige Charakter.

Forste Capitel.

Om Skrifteegnene, deres Betydning og Arter.

§. 1. Bogstaverne og deres Udtale.

* 1. Lydelementerne i det græske Sprog betegnes ved følgende 24 Bogstaver, af hvilke de større eller Uncialskriften brugtes af de gamle Græker, (hvilket sees af de mange Indskrifter vi fra dem endnu have), indtil den (sandsynligen allerede hos Alexandrinerne, 2 til 300 Aar før Chr.) forandrede til den friere og mindre Currentskrift, som bruges i al græsk Skrift og Tryk.

Uncialskr.	Cursofkr.	Navn.*)	Udtale.	Nærmere Forklaring.
A	α	Alpha	a,	klart og fuldt lydende.
B	β, β	Bhita (Beta)	bh, v,	med Læberne sammenluk- kede, som til vort h, udsi- ges v. Ex. Δαβιδ, David.
Γ	γ, γ	Ghamma	gh,	ikke saa haardt som vort Begyndelses-G, men som g i Sag, nogen. Ex. αγω, som ag:o, ikke som a:go.
Δ	δ	Dhelta	dh,	ikke saa haardt som vort Begyndelses-D, men som d i Brød, æde. Ex. αδω som ad:o, ikke som a:do.

*) Bogstavnavnene ere her skrevne, som de udtales af alle Grækere. I Parenthes ere de anførte, som de skrives hos Romerne.

<i>E</i>	ϵ	Epfilon <i>E ψιλόν</i>	e ell. æ fort, som hos os i den, det.
<i>Z (ΣΔ)</i>	ζ	Zita (Zeta)	z, s, s dulce spirans (Quintilian), for σδ') men blødt, næsten som ff. Gr. πατριζω patrisso.
<i>H (af II)</i>	η	Ïta (Eta)	e langt, udtalt næsten som i, dog ei saa skarpt, som vort lange i. Gr. τήν tin, ikke tiin.
<i>Θ (TH)</i>	θ, ϑ	Ïhita (Theta)	th, men noget hvislende, som ths eller det engelske th i thin, (jvf. 28).
<i>I</i>	ι	Ïota	i, Vocalen Ï, (ikke Conson. Ïod). Gr. Ἴων, Ïon.
<i>K</i>	κ	Kappa	k, eller haardt g. Gr. Κνιδος, lat. Onidus eller Gnidus.
<i>Λ</i>	λ	Lambda	l.
<i>M</i>	μ	MÏ (Mi)	m.
<i>N</i>	ν	NÏ (Ni)	n, f. nedenfor 4.
<i>Ξ (KΣ)</i>	ξ	Ïi	x, ks, istedets. xs, ys, xs.
<i>O</i>	o	Omfiron <i>O μικρόν</i>	o fort, var oprindelig ogsaa Tegnet for Lyden u**), og deraf som Conson. v. Gr. Κοιντος Quintus.
<i>Π</i>	π	Ïi	p, eller haardt b, f. nedenf. 5.
<i>P</i>	ρ	Rho	r, rh, ikke dannet i Ganen, men med Tungespidsen.
<i>Σ C</i>	σ	Sigma	s, i Ordets Ende s, vort s, forskjelligt fra s, vort st.
<i>T</i>	τ	Tau	t, eller haardt d, f. nedenfor 5.

*) Det bløde d høres her næsten ikke, men tjener kun til at tilfjendegive den blødere Idbtale af s.

**) saasom i Indskrifter. Gr. ΤΟ ΑΡΧΕΛΑΟ for τοῦ Ἀρχελάου.

	{	(som Vocal, Upsilon	υ ,	udtalt i, dulce spirans
	{	Υ $\psi\lambda\acute{o}\nu$		(Quintil.) liges. i Latinen
Υ^*) v	{	(som Conson. Baw	v ,	forved Stavelsens Vocal,
	{	$\beta\alpha\tilde{v}$		Gr. $\Delta\alpha\text{-}\nu\acute{\iota}\delta$ David, og i
	{			Diphthongerne $\alpha\upsilon$, $\epsilon\upsilon$, $\eta\upsilon$,
	{			$\omega\upsilon$ (12, 16).
Φ (ΠH)	ϕ	Phi	ϕh ,	egentl. π adspireret (24)
				og ei ganske som f, derfor
				og i Lat. altid skrevet ph,
				skjønt omvendt Grækerne
				af Mangel paa Tegnet for
				det lat. f udtrykke dette
				ved ϕ .
X ($K\text{H}$)	χ	Chi	ch ,	ligesom det tydske ch i sich,
				Woche, ikke som f.
Ψ ($\Pi\Sigma$)	ψ	Psi	ps ,	for $\pi\sigma$, $\beta\sigma$, $\phi\sigma$.
Ω	ω	Omega	o langt,	som vort o eller aa.
		O $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha$		

* Num. 1. Tillægsordet $\psi\lambda\acute{o}\nu$ (blot, bart) lægges til E og T til Adskillelse fra Diphthongerne EI og OY (12), som i de ældste Tider og betegnedes med E og Y. — O kaldes $\mu\iota\kappa\rho\acute{o}\nu$ (lidet), naar det er kort; $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha$ (stort), naar det er langt.

Num. 2. Det ældste Alphabet bestod kun af de 16 nødvendigste Bogstaver, thi førend Tegnene Θ , Φ , X opfandtes, skreves i deres Sted TH, PH, KH, eller T, P, K, med tilføiet Adspirationstegn H, ligesom i Latinen th, ph, ch; og for Z, Z, Y, skrev man $\Sigma\Delta$, $\text{K}\Sigma$, $\text{P}\Sigma$. Ogsaa H og Ω ere en senere Opfindelse, da før den Tid deres Lyd betegnedes ved E og O (8).

* 2. Sammentrukne Bogstavfigurer ere: ς for $\sigma\tau$, δ for $\sigma\theta$, α for $\sigma\chi$, v for ov eller langt u. Mangfoldige

*) Υ skreves oprindelig V og var, som i Latinen, baade Vocal u og Consonant v; egentlig et blot Pust med Læberne, der som lydende Vocal blev et hvælpende u eller i mere dannet udtale et i, (ligesom i Lat. det ældre maxumus, lubet, decumæ senere blev til maximus, libet, decimæ), hvortimod det tydeligere lydende lange u betegnedes ved OY, cursiv ov (8).

saadanne Abbreviaturer, endog for hele Smaaord, findes i den ældre Cursivskrift, som forekommer i Haandskrifter og gamle Udgaver af græske Bøger.

§. 2. Udtalen af enkelte Consonanter i visse Forbindelser.

* 3. γ foran Ganebogstaverne ($\gamma, \kappa, \chi, \xi$) udtales som ng, ligesom i Latinen og Danstien n foran de samme. Ex. *ἄγγελος*, angelus, Engel. *ἄγκυρα*, ancora, Anker. *Ἀγκίστης*, Anchises. *Σφίγξ*, Sphinx. I Indskrifter findes istedetfor γ i dette Tilfælde endog skrevet ν . Ex. *ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ* (af *σύν*) for *σύνκλητος*, *ΑΝΚΥΡΑ*.

* 4. ν i Enden af et Ord, naar derved ikke er Ordhold, læses

a) foran et Ganebogstav ($\gamma, \kappa, \chi, \xi$) som ng eller γ (3), hvortil det inden i Ordet endog virkelig forandres (85). Ex. *ἐν κεφαλαίῳ* læses eng keph. ligesom *ἐγ-κέφαλος* (af *ἐν*). Derfor findes og i Indskrifter γ for dette ν . Ex. *ΚΑΛΟΓ ΚΑΓΑΘΟΝ* for *καλὸν καγ*.

b) foran et Læbebogstav ($\beta, \pi, \varphi, \psi, \mu$) som m eller μ , hvortil det inde i Ordet ogsaa virkelig forandres. Ex. *ἐν βραχεῖ* læses em bracht ligesom *ἐμ-βραχύ* (af *ἐν*). Efter denne Udtale findes og hos Homer *ἀμ πεδίον* for *ἀν πεδ.* og i Indskrifter *TAM ΠΟΛΙΝ* f. *τὰν πόλιν*.

* 5. Vore Lyd b, g, d, udtrykkes i Græstien ikke ved β, γ, δ , som lyde blødere, men, naar de forekomme, ved π, κ, τ , der ei udtales saa skarpt og stødende, som vore p, k, t. Især bliver

efter μ et π udtalt som b. Ex. *ἐμπορος* emboros.

— γ — κ — — g. Ex. *ἀγκών* anggon.

— ν — τ — — d. Ex. *πάντα* panda.

* 6. τ forved ι udtales altid t, ikke ts, som i Latinen.
 Ex. *Μιλτιάδης*, Miltiades.

§. 3. Om Vocalerne.

* 7. Vocalerne ere 7, af hvilke ε og ο ere korte, η og ω lange, α, ι, υ,incipites d. e. snart korte snart lange, dog hyppigst kortlydende.

8. Fra først af havde den græske Skrift ikkun de 5 Vocaltegn A, E, I, O, T, hvorved man, ligesom i Latinen, tilkjendegav baade lange og korte Lyd. Ogsaa betegnede E baade E= og E=, O baade O= og O=, T baade T= og T=Lyd. Men da man derpaa søgte i Skriften noiagtigere at betegne Lydsforskjellene, betjente man sig dertil deels af tvende Vocaltegn Sammensøining (Diphthonger, s. 11, 12) saasom ει, οι, ου, deels af de to nye Tegn for den lange Lyd, Η (ο: tvende Ι forbundne med en Øverstræg) og Ω (egentlig O med en Stræg under), cursivt skrevne η (for H) og ω (for oo). Saaledes blev da Tegnet

E, naar det skulde være langt, da det saa udtaltes som J, forandret til η eller ει. Vor lange bredere E=Lyd har nemlig Græskens ikke; og selv i Latinen nærmede det lange e, hvorved man som oftest udtrykte Græskens η og undertiden ogsaa ει, sig til E=Lyden. (s. Cic. de Orat. 3, 12. Brut. 74, om Cotta).

O, naar det skulde være et langt O, forandret til ω, — naar et langt U, til ου; — men naar det var forvandlet til J=Lyd, skrev man denne med οι, for at tilkjendegive Ætymologien dertil.

T fik som langt J undertiden et ι til (υι); som langt U forandrede det til ου.

Saaledes fik man endeel flere Tegn for J=Lyden; men just fordi denne er temmelig hyppig i det græske Sprog, distingveredes den i Skriften ved at skrives, naar den kom af E, ved η eller ει; naar af O, ved οι; naar af T enten derved eller ved υι; og ellers blot ved ι.

* 9. Efter langt α, η og ω høres et ι i samme Stævelse slet ikke; hvorfor det i Cursivskriften kun skrives med

en Tøddel under hine Vocaler og deraf kaldes Jota subscriptum. Ex. τῆ σοφία, ὀδῶ. I Uncialskriften staaer det ved Siden, ligesom det udtalte Jota, dog undertiden med mindre Stiil. Ex. *THI ΣΟΦΙΑΙ* eller *THi ΣΟΦΙΑi*.

* 10. Vocaler kaldes **rene** (o: ublandede med Consonantlyd), naar de følge næst efter en Vocal; **urene** derimod næst efter en Consonant (med hvilken de altsaa i Udtalen forenes). Ex. Endelsen *os* i ἅγιος reen, i καλός ureen. *a* i σοφία reen, i ῥίζα ureen.

§. 4. Diphthongerne.

* 11. Diphthonger (Dobbeltvocaler) kaldes i Græsk — ikke de Dobbeltlyd, vi kalde saaledes, men — alle de enkelte Lyd, som skrives med to Vocaltegn (af *dis*, togange, og φθόγγος, en Vocal), af hvilke den sidste altid er *i* eller *v*. Man dcler dem i

* 12. a) de egentlige Diphthonger: *αι, ει, οι, αυ, ευ, ου*, i hvilke de korte Vocaler *α, ε, ο*, lide den forandring i deres Lyd, som tilkjendegives ved Tilføiningen af *i* eller *v*. Saaledes udtales da

αι, Lat. *ae*, som *æ*. Ex. δαίμων *dæmon*, omvendt Cæsar Καῖσαρ.

ει som langt *i* (liges. i Lat.) Ex. Νεῖλος *Nilus*, Πῖσος *Pisus*.

οι som *v* eller *i*. Ex. οἶ, οἷς, *hi, his*. οἶκος *vicus*. Skrives ellers i Lat. *oe*, hvilket imidlertid *ei* udtaltes *ø*, men som *e* ell. *i*. Ex. Οἰδίπους *Oedipus*. *foemina* og *fem*. *o. d. fl.*

αυ som *av* (Lat. *av* i *cave*). Ex. αὖρον *avro*, αὐριον *avrion*.

ευ som *ev* (Lat. *ev* i *neve*). Ex. δέω *devo*, Εὐρώπη *Evropi*.

Dog udtales *αυ* og *ευ* kun saaledes forved Vocaler, liquidæ (*λ, μ, ν, ρ*) og mediæ (*β, γ, δ*); men foran tenues (*π, κ, τ*), adspiratæ (*φ, χ, θ*) samt *σ* og dermed sammensatte ζ, ξ, ψ, udtales de af og ef. Ex. αὐτός *astos*, εὐχή *eschi*. (Ligesaa dan er Forandringen af vort danske *v* til *j* i Skrift af skrive *o. desl.*)

ou som u. Gr. *Πλούτων* Pluto. Og deraf bruges det og som Lat. u til at udtrykke et v foran en Vocal i lat. Ord. Gr. *Velia Ουέλια* (ogsaa *Υέλια*), *Valerius Ουαλέριος*.

* 13. b) de uegentlige Diphthonger: α, η, ω, υ, ηυ og ωυ (ionisk for αυ), i hvilke de lange Vocaler beholde deres oprindelige Lyd usforandret, og det paafølgende stumme ι (g) og υ ikkun i Orthographien beholdes, for at tilkjendegive Etymologien. Saaledes udtales da

α som α. Gr. *ώρα* hora (for *ώρα-ι*), *ἄδω* adho (af *αἶδω*).

η — η. Gr. *ἀρχή* archi (for *ἀρχή-ι*). *ἦδον* idhon (af *ἄδω*).

ω — ω. Gr. *λόγῳ* logo (for *λόγω-ι*), *ὠδή* odhi (af *αἰδή*).

υ — υ. Gr. *λελύμην*, som det og skrives, *λελύμην*.

ηυ — η, egentl. iv. Gr. *κῆξ*, skrives og *κῆξ*, fix (for *fixv*).

ωυ — ω, egentl. ov. Gr. *θῶμα*, ogsaa *θῶμα*, thoma (for *thovma*).

14. Num. 1. Diphthongernes υ er ikke u, men kun et Slags v eller Læbeadspiration (Digamma s. 53), som fulgte paa den foregaaende Vocal, (i ου og de uegentlige Diphthonger stumt).

15. Num. 2. Den græske Betegningsmaade af enkelte Vocallyd ved Diphthonger eller to Vocaltegn er og efterlignet i den gamle latinske Skrift, hvor Lyden α skrives ikke blot ved ae, men tidligere endog ved ai, og det lange i ved ei og oi eller oe. Gr. *aulai*, *aurai*, *capteivei*, *puerei*, *heie*, *qvais*, *loiber* og *loeber*, *poploc*, *oloes*, for *aulæ*, *auræ*, *captivi*, *pueri*, *hic*, *qvīs*, *liber*, *populi*, *ollis* (α: illis).

16. Num. 3. Betegningen af den enkelte Diphthonglyd ved to Vocaltegn har uidentvial sin Grund i deres Etymologie af det ældre æolisk-doriske Sprog, hvor mange Ord, ligesom de deraf fremkomne latinske, dels istedetfor det mere dannede Sprogs Lyd α og i oprindelige havde de bredere og mere aabne Vocaler α, ε, ο, hvis Forandring da tilkjendegaves ved det tilføiede ι (i αι, ει, οι); dels efter α, ε, ο, havde Læbeadspirationen Βαυ (F, 35), for hvilken υ traadde i Stedet (i αυ, ευ, stum i ου, ηυ, ωυ). Gr. *εγείρω*, oprindelig æol. *εγέρω*, *δείξω*, *δέξω*, *καίω*, *κάω* (*καύω*). *Ἄλλαῖος*, *Ἄλλαιός*, *παλαιός*, *πάλαμος*, *παῖς*, *παῖς*. *Αἰνείας*, *Ἐνέας*.

οἷς, οἴς, ovis. ποιήσις, πόησις, poësis. δηλοῖ δηλόει, men φιλεῖ φιλέει. Denne Oprindelse af det Colisfe-doriske er vel ogsaa Nar- sagen, hvorfor det latinske Sprog beholdt Vocaltegnet \bar{e} for η og undertiden og for ϵ (8). Ex. Μήδεια Medea.

17. Anm. 4. Diphth. ου er ofte sammentrukken af εο, og derfor ion. og dor. ευ, fordi ο ogsaa var et u eller v. Ex. ἐμέο, contr. ἐμοῡ, ion. ἐμεῡ.

* 18. Forskjellige fra Diphthongerne ere tvende ad- skilte Vocaler, der (ligesom i vort ai, ei, oi) beholde hver sin Lyd, hvilken Lydsadskillelse (Diaeresis), da den i Græskent altid deles i to Stavelser, i Cursivskriften som oftest betegnes med to Punkter over den sidste Vocal. Denne Forskjel viser sig og i Latinen, hvor Diphthongerne ai, ei, oi skrives ae, i, oe (med enkelt Lyd), men de adskilte aī, eī, oī (wī) skrives aj, ej, oj (med dobbelt Lyd), og omvendt ligesaa, naar latinske Ord skrives paa Græsk. Ex. Ἀχαιῖα Achaja, men Ἀχαιοί Achæi. Αἴας (egentl. Αἴας) Ajax, men Αἰακός Æacus. Τροία, efter det æol. Τρωῖα eil. Τρωῖα Troja, men Τροίην Τroezen. Omvendt Cajus Γαῖος, Pompejus Πομπηῖος, Boji Βοῖοι; men Ælius Αἴλιος, Idus Εἰδους, uden Diaeresis.

19. Høe Digterne opløses for Stavelsemaalets Skyld ofte Diphthongerne i to særskilte Vocallyd, saaledes som i det gamle coliske Sprog. Ex. παῖς (pāis), παῖς (païs). εὔ, εὔ. Stavel- sen ου (ou), ωῦ; liges. i Lat. æneus, æneus (aeneus). auræ, aurai (Virg.)

§. 5. Om Udtalen i Almindelighed.

20. Den her angivne Udtale af Bogstaverne er den, som endnu hersker overalt i Grækernes Tale; som før Tyrker- nes Indtrængen for over 400 Aar siden blev af lærde og anseete Grækere tilligemed Sproget selv, hvori disse gave Under- visning, overbragt til Italien og det vestlige Europa; som

læres af de gamle Grammatikere lige fra det 1ste Aarhundrede af, og hvoraf der endog i Skrifter og Mindesmærker fra Grækenlands skjønneste Tider findes hyppige Spor; som altsaa idetmindste er over 2000 Aar gammel. Denne stemmer og fordetmeste overeens med, hvad Sammenligning med Latinen lærer, og prises endelig af Drenvidner for at være, hvad Romerne dømme om den gamle græske Udtale, høistvelklingende, blød og gratiøs. *)

Ikke destomindre foreslog dog for omtrent 300 Aar siden den lærde Hollænder Erasmus fra Rotterdam i en spøgende Dialog, efter Gisninger deels af Etymologien deels af andre Sprogs Analogie, en ganske anden Udtale af adskillige Bogstaver, hvorefter η skulde udtales som bredt e, og Diphthongerne som to Vocaler med særskilt Lyd, ligesom vort ai, ei, oi, au, eu, (hvilket Grækerne tværtimod kaldte *διαίσεις τῆς διφθόγγου*, 18). Dette fandt, da man ikke længer havde græske Læremestere, snart almindeligt Bisald, saasom det syntes baade naturligere, tydeligere til at adskille Lydtegnene og lettere ved Underviisningen, samt ansaaes for at være stadfæstet ved nogle (urigtig forstaaede) Steder hos de Gamle, og hvad endelig η angaaer, ved Romernes derfor brugelige e. Selv paa Consonanternes græske Udtale gav man Slip, endog tværtimod Erasmus'es Forstift, saa at tilsidst hver Nation udtalte Græken ligesom Latinen (efter sit Moderemaal's Brug), hvilket naturligvis hverken Alt kan være rigtigt, eller overhovedet engang nogen af disse Udtaler have den Sandsynlighed for sig, som den, der hos den græsktalende Nation selv er fra de ældste Tider mundtlig forplantet fra Forældrene til Børnene gennem alle Generationer.

Denne saaledes forandrede Udtale kaldes efter dens Opsinder (der dog ingenlunde vilde have den brugt, men tværtimod tilraadede at lære udtalens Eiendommeligheder af indfødte Grækere) den Erasmitiske, eller, formedelst udtalen af η som e, Etacismen; hvorefter imod hiin ældre og Nationen egne Udtale, fordi den paa samme

*) Fuldstændigere udvikles disse Grunde i 3 Programmer "om de græske Endelementer og deres Betegnelser" Kbh. 1829—1831, ligesom og de modsatte gjendrives i "Revision der Lehre v. d. Aussprache des Altgriechischen." Altona 1826 — samtlige af denne Grammatik's Forfatter.

Lid forsvarede af den berømte Joh. Keuchlin, sædvanlig kaldes den Keuchlin'ske, eller, fordi η heri udtales som i, Itacismen.

§. 6. Consonanternes Arter.

* 21. Consonanterne inddeles efter deres Klang i

a) de halvlydende (semivocales) eller forttonende, som ere deels de flydende (liquidæ) λ, μ, ν, ρ,

deels Bogstavet σ*) og dermed sammensatte ξ og ψ (23).

b) de stumme (mutæ), der ei tone længere fort, nemlig Læbebogstaverne π, β, φ, og (med tilføiet s) ψ.

Ganebogstaverne κ, γ, χ, og (med tilføiet s) ξ.

Tungebogstaverne τ, δ, θ, og (istedetfor σδ) ζ.

Læbebogstav er ogsaa af de flydende μ.

22. Anm. For tydeligen at høre Forskjellen imellem Forttoning og Stumhed behøver man blot at udtale begge Slags Bogstaver efter en Vocal. Ex. αλ, αμ, αν, αρ, og derimod απ, ακ, ατ o. s. v. Det græske Sprogs Velklang ligger saaledes for en stor Deel deri, at intet Ord endes paa et stumt Bogstav (97); (thi de to Smaaord εκ og εχ have altid efter sig et Ord, hvormed de saagodtsom lyde sammen).

* 23. Dobbelte Consonanter ere: ξ (for γs, κs, χs), ψ (for βs, πs, φs), og ζ oprindelig σδ (æol. δs). Ex. σφιζω, dor. σφοίσσω. Ἀθήναζε af Ἀθήνας-δε.

* 24. De ni stumme Bogstaver (21) inddeles ogsaa, efter som de udtales med ingen, med svag, eller med stærk Udspiration (Tilaauding 26), i

	(Læbeb.)	(Ganeb.)	(Tungeb.)
de uadspirerede, bare, (tenues):	π,	κ,	τ.
- svagt adspirerede, bløde, (mediae):	β,	γ,	δ.
- stærkt adspirerede, (adspiratæ):	φ,	χ,	θ.

*) σ adskiller sig fra de Flydende derved, at det kan have en muta efter sig i Begyndelsen af samme Stavelse (saasom σπ, σχ, στ), hvilket hine ei kunne.

Af disse kan, efter som det følgende Bogstavs Adspirationsgrad fordre (75), det ene forandres til det andet mere eller mindre adspirerede af samme Organ. Ex. af Læbebogstaverne π ved en svag Beaanding til det blødere β, ved stærk til φ; omvendt φ ved Adspirationens Tab til π.

25. Næst efter Vocalernes Lyd maa man, for at læse rigtigt, agte paa deres προσαδια, som bestaae i deres 1) Tilaanding, 2) Quantitet, og 3) Betoning (τόνος, accentus).

§. 7. Handetegn (Spiritus).

* 26. Ikke blot de stumme Bogstaver (24), men ogsaa enhver Vocal, som begynder et Ord, udtales enten med en stærkere Tilaanding af Brystet eller Læberne (δασύνεται), eller uden samme, blødt ud gennem det yderste af disse (ψιλοῦται)*. Det Første kaldes den stærke Adspiration (spiritus asper), som da betegnes med Tøddelen ' over Vocalen, og i Latinen udtrykkes ved h; det Sidste den svage Adspiration (spiritus lenis), som tilkjendegives ved den omvendte Tøddel ', og i Latinen slet ikke skrives. Ex. Ὀμηρος Homerus, ὦρα hora. Ὀρέσσης Orestes, ὠδή ode.

27. Men at spiritus asper dog ikke har været vort h, eller er bleven hørt saa indeligt som dette, er sandsynligt deraf, at den 1) hos de nuværende Grækere ikke udtales saaledes eller kjendeliggen adskiller sig fra spiritus lenis; 2) i den ældre æoliske og ioniske Skrift er sjældnere og i Uncialskriften ofte udeladt (54); og endelig 3) i det latinske Sprog (ligesom i det deraf fremkomne franske)

*) Saaledes forklare Grammatikerne denne forskjellige Adspiration. I Schol. til Dionys. Thrax i Bekkers Anecd. gr. p. 692 fgg. hedder det om Spir. asper ἐκ τοῦ θώρακος μετὰ πολλῆς τῆς ὀρμῆς ἐκπέμπεται, og ἀφρόον ἐκ βάρους χεῖλεων τὸ πνεῦμα ἐκφέρεται. og om Spir. lenis ἀκροῖς τοῖς χεῖλεσι τὸ πνεῦμα ἐκφέρεται. Piin stærke Tilaanding af det fulde Bryst eller Læberne, er det vel altsaa, der gav et Slags Susen, som lignede s (see her 28).

det med spir. asper lige gjældende h ligeledes var stumt, hvilket sees af de dobbelte Skrivemaader halcyon og alcyon (άλκυών og άλκ.), haruspex og ar. hedera og edera, eller af det's Ombytning med v, som i hespera og vespera (33). *)

28. Snarere synes den stærke Adspiration at have været et Slags Læbearticulation lig v (s. 35 og 1. Anm. til T), eller, ligesom i θ (thē), en Art Pusten eller Hvielen, hvilket sluttes af dens Ombytning med σ eller i Latinen med s i Ord som ὕς, οὐς, sus. ὑπό sub, ὑπέρ super, ὕλη sylvā, ἔρπω serpo, ἕξ sex, ἑπτὰ septem, εἶ (σφέ) se, οὖ sui, ἕδος sedes, ἡμι- semi-, ἄλς sal o. fl. samt Lacedæmonernes' for σ.

* 29. Begynder Ordet med en Diphthong, da staaer spiritus over sammes anden Vocal, fordi denne hører med til Begyndelseslyden. Ex. αὐτός, αἰρέω. Men lyde Vocallerne særskilt (18), da faaer den første Mandetegnet, fordi den anden ei hører med til Begyndelsesstavelsen. Ex. αὐτή, αἰδῖος, αἰεῖ.

* 30. Da en Spiritus kun har Sted over Begyndelsesvocalen, bortfalder den, hvor der i Sammensætning kommer et andet Ord fors ved samme. Ex. ἴστημι παρίστημι, ἄγω προσάγω. Dog i Krasis (hvor to Vocaler ere sammentrufne, 120) beholdtes spir. lenis til Tegn paa, at et nyt Ord begyndte med den sidste Vocal. Ex. τὰ αὐτὰ, ταῦτά. τὸ ἔπος, τοῦπος. Dg

* 31. hvor spir. asper i Sammensætning fik en tenuis (24) foran sig, forenedes den med samme, endog hvor ρ kom imellem, saa at π', κ', τ' blev til φ, χ, θ. Ex. ἐπ-ἴστημι ἐφίστημι, καταπέρ κατάπερ, τέτρα-ἵππος τέθριππος, τὸ ἱμάτιον θοιμάτιον, προῦδος φροῦδος.

32. Et begyndende υ har altid spir. asper, undtagen undertiden i den aol. og ion. Dialekt. Ex. ὑπό, ὕς, ὑμῖν, ἰον. ὑμῖν. Overalt adspirere Jonerne sjeldnere (27) og Wolerne ikke uden med Digamma (35).

*) s. fremdeles nysansførte Scholiast, som tillige bemærker, at det er vanskeligt at bestemme, hvilken Spiritus der skal bruges.

* 33. Ogsaa Consonanten ρ har i Begyndelsen af Ord altid spir. asper og skrives derfor i Latinen rh. Gr. ῥήτωρ rhetor, Ῥόδος Rhodus. Men i Midten faaer af ρρ det første svagt, det andet stærkt Mandetegn, i Lat. skrevet rrh. Gr. μύρρα myrrha, Πύρρος Pyrrhus, (thi Udspiration forekommer aldrig dobbelt, 78).

34. I den ældste Uncialskrift betegnes spir. lenis slet ikke, og spir. asper ved Figuren H. Men da denne siden blev gjældende for Vocalen Ita (s) betegnede man enten slet ikke Udspirationen (Gr. Ο, ΤΠΟ for ὀ, ὑπό), eller man deelte Figuren H saaledes, at den første Halvdeel F var det stærke, den sidste H det svage Mandetegn. Gr. ΗΕΚΑΤΟΝ ἑκατόν, ΑΡΧΗ ἀρχή. Begge forvands lede sig derpaa ved hurtigere og friere Skrivning til L og J eller, rundt skrevne, ' og '.

35. Et kun hos Wolerne skrevet, men dog ellers ofte udtalt, Mandetegn var F (Bav, βαῦ, φαῦ) *) sædvanlig kaldet Digamma (δίγαμμα), fordi dets Figur ligner et dobbelt Γ. Men i Udtalen har det udentviul, (da det istedetfor det senere brugtes υ, ου, β, ' , og i Latinen v eller h) været et Slags Tilsaanding som v, liig spir. asper (28). Gr. Φελήνη, Helena. Φεσπέρα, ἑσπέρα, βεσπέρα, hespera og vespera. ἴς (Fis), vis. ἦρ (Fḥr) ver. ἑσθής (Festḥs), vestis. — Ogsaa inde i Ordet synes det at have adskilt to Vocaler, som i Lat. v. Gr. οἴς (oFis) ovis, ὠόν ovum, δῖος divus, ὑπὸ Δίος sub dio og divo, αἰών ævum, ναῦς navis, βόες boves. Saaledes og æol. αὐήρ, αὐώς for αἴρ, αἰώς. Høe Digterne har dets Udtale muligen og tjent til at forebygge Vocalsammenstød (hiatus, 99).

§. 8. Stavelseernes Quantitet.

* 36. Ved Quantitet, som ei maa forverles med Tonefaldet, forstaaes Stavelseernes Længde eller Korthed i

*) Maa ske af αῦω (φαῦω) aander, blæser, ligesom Consonanten υ, som siden brugtes istedetfor dette Digamma. Dionys. Hal. (Antiqv. 1, 20) kalder det "Diphthongen ου (ο: υ) skreven med eet Tegnet" (s. 12).

Udtalen. Denne beroer egentlig paa Vocallydens Natur, da en Stavelse er kort, naar dens Vocal er ϵ eller o ; — lang, naar Vocalen er η eller ω , eller en Diphthong, eller en af tvende sammentruckne Vocal; anceps eller ubestemt, dog hyppigst kort, naar Vocalen er α , i , v (7). Gr. βέλως, ἠρώς, ἀμύδις. αἰρεῖς, ἠύλων. ἀργός af ἀεργός, ἐτίμα af ἐτίμαε.

37. Dog undtages Diphthongerne αi og $o i$, der (da de ere Enkeltlyd 11), naar de ende Ordet, som oftest ere korte (hvad og Accenten viser, 39), dog ei i Dytativ, og i Poesie kun naar der følger en Vocal. Gr. τίεται, μουσαί, ἀνδρωπόι. δίκαι ἔσαν, ποιήσαι imperat. ποιήσαι opt.

38. Smidlertid er denne Stavelsequantitet ikke altid saa nøie bestemt eller i udtalen bleven iagttaget, da den deels ikke altid kunde lade sig tydelig høre (s. Gr. af ω i Σωκράτης, af ϵ i ἔχω) deels Digterne ofte bruge

baade en kort Vocal som lang, især i Arsis (α: Stemmens Dyløstelse eller den første Stavelse af en Versfødd. Gr. βε|λως ἔχε|πευχες. ἐπειδη II. ψ, 2.

og en lang Vocal eller Diphthong som kort, deels foran en anden Vocal (57) inden i et Ord, Gr. ποῖω, δικαῖος, πρῶην, του-τῶνι, og deels i Thesis (α: Stemmens Synkning eller de sidste Stavelser af en Versfødd). Gr. πλαγχθῆ ἔ|πει, δεχθῆαι ἄ|ποινα, ἄμφῶ ο|μως, σλλᾶ βου|λεσθε.

39. Anm. Stavelsernes Quantitet kan man see deels af Scanzionen α: et Verses Afdeling efter dets Fødder (58), og deels Endestavelsens af Ordets Accentuation, som ofte retter sig efter samme (s. 61, b), da deraf sees s. Gr. at α er langt i ὦρα, kort i μουσαί; αi kort i γίνομαι, μουσαί, og imp. ποιήσαι, langt i opt. ποιήσαι. Ligesaa ere alle circumfleterede Vocaler lange (52).

* 40. En anden Slags Længde, end den naturlige (36) faar en Stavelse ved Positionen, d. e. naar der efter en kort Vocal følger tvende Consonanter eller en Dobbeltconsonant (23). Gr. ἑπτα, ἐπέρσε, ὄξυς, δε φρεσιν, τῶν δε.

41. Dog gjør et stumt Bogstav med et flydende (21) efter sig ikke nødvendig altid Position. Gr. ἠδὲ βροτοισιν.

42. Digterne (især de ældste) tillade sig ofte for Verstactens Skyld den Frihed, at forandre Qvantiteten, i det de deels forlænge eller forkortede Vocalen, Gr. πολῆως til πολῆος, θεῶ til θεῶω. ἑταῖρος til ἑταῖρος. deels gjøre Position eller have den, ved at fordoble den følgende Consonant eller at bortkaste den ene af de fordoblede. Gr. for τῶσον τῶσσον, ἔνεπε ἔννεπε. for ἀμφιρρυτή ἀμφιρρυτή, Ὀδῦσσευς Ὀδῦσευς.

43. Efter Stavelsernes Qvantitet ere alle græske Vers i Oldtiden byggede, uden Hensyn til Ordtonen. Saaledes byder i Odysse 1, 1 Verstacten at læse: ὄς μάλᾱ | πολλᾱ, og πολιεθρῶν ἔπερσε, uagtet Ordtonen er μάλα πολλὰ og πολιεθρον ἔπερσε. og ligesaa i Latinen arma vī|rūmq̄ue cā|nō Trōj|æ q̄ui etc. uagtet man udenfor denne Tact siger vīrum, cāno, Trōjæ. Ved Oplæsning af Vers maa alt saa vist nok Qvantiteten iagttages, men dog uden at gjøre Scansionen (Fodafdelingen) saa skarv, at Ordnes egentlige Tonesald derfor ganske opofres. I Prosa derimod og daglig Tale, hvor hiin Marsag til Qvantitetens Iagttagelse bortfaldt, eller saa ofte et Ord nævnedes ene, var Ordtonen, som angives ved Accenterne, saa fremherskende (45), at Qvantiteten derover ofte blev (ligesom endnu i Nygrækerne Tale) kun lidet eller slet ikke hørlig (s. 38). f. Gr. Kortheden af v og a eller Længden af ω og o i λίω, Σωκράτης, cano, ligesom der i Latinen heller ikke let høres Forskjel mellem de lange Endelser as, es, os, og de korte is, us, ys.

44. Senere hen tabte sig ogsaa i Poesien alt Hensyn til Qvantiteten, og Versene byggedes tilfaldt allene efter Ordtonen, hvilken Maade, som kaldtes λογοειδεια (Lighed med daglig Tale), nu er eneherkende hos Grækerne.

§. 9. Ordtonen og dens Betegning.

* 45. Forskjellig fra Længden, som endog flere Stavelser i et Ord kunne have, er Ordtonen eller Tonesaldet (accentus), som bestaaer i et vist Eftertryk eller en Opløstelse af

Stemmen, hvorved (ligesom i alle andre Sprog) een vis Stavelse af Ordet bliver fremhævet uden Hensyn til dens Længde eller Korthed *). Saaledes falder i Ordene Σωκράτης, ἔδωκα, Tonen paa den korte Vocal, uagtet Ordet har andre lange, ligesom i Dansken paa første Stavelse af Fortæle, ånmøder, Tillsøb, Medvinder; derimod i εταῖρος, νῆπιος, paa den lange Vocal, ligesom i vort Tæle, Løb, vide. **) Denne Tone er en saa høistvæsentlig og karakteristisk Omstændighed ved hvert Ords Udtale, at det uden samme ikke engang kan forstaaes. Den maa derfor nøie iagttages og aldrig opofres for Quantiteten, idetmindste ikke i Prosa eller hvor Ordet skal udtales allene for sig; ligesom man heller ikke i Dansken maa sige en Fortæle, Medvinder o. d. eller i Latinen canó, Italiánn fató, etc.

46. *Ann.* Betoningen er ellers i Græskten meget forstjellig fra den i Latinen, hvor den s. Gr. i penultima af Fleerstavelsesord altid falder paa en lang, aldrig paa en kort Stavelse, ligesom heller ikke paa Endestavelsen, hvilket i Græskten ofte er anderledes. Gr. Θεόδωρος, Theodorus. Δημοσθένης, Demosthènes. ποιητής, poeta.

* 47. Da intet Ord (de saa ἄτονα undtagne) kan være bleven udtalt uden nogen saadan Ordtoner, er samme ligesaa gammel, som Ordet selv **), endskjønt Betegnelsen deraf

*) Bedst Oplysning om denne Materie giver Wagner: die Lehre von dem griech. Accent. Helmst. 1807. Jevnf. et Program om Accentens Væsen, Abh. 1832 af denne Grammatiks Forfatter.

**) For Musikkyndige kan dette tydeliggjøres ved Notetegnene. Gr. Σωκράτης ♪♪♪, ἔδωκα ♪♪♪, Fortæle ♪♪♪, Tillsøb ♪♪.

**) Accentuation (i udtale) omtales saaledes allerede af Plato (Kratylos 17, P. 262 Bipont.) og Aristoteles (Soph. Elench. 1, 3, 4, og Poët. 25). Andre Beviser s. hos Wagner S. 16 fgg. Og at den var den samme, som siden er bleven betegnet af Grammatikerne, s. samme St. S. 47 fgg.

ved visse smaae Tegn eller Accenter (50, 51, 52) er en senere Opfindelse, der først blev anvendt i Eursivskriften, som man mener, af Aristophanes fra Byzants, en Grammatiker i Alexandria, omtrent 200 Aar f. Chr. og ei før i det 7de Aarhundrede blev ret almindelig. *)

48. Hensigten med denne Opfindelse har uden tvivl været, at gøre Ordene skriftlige Betegning saa fuldkommen som muligt, samt give Born og Fremmede en Veiledning til i Læsningen rigtigt at betone ethvert Ord. Og heraf er da og for os opstaaet den Nytte, at vi kunne betone Sprogets Ord saaledes, som de Gamle selv betonedes dem, og derved give udtalen ogsaa denne væsentlige Deel af dens Rigtighed og oprindelige Belklang.

* 49. Disse Accenter eller Tonetegn — som altid staae over Stavelsens egentlig lydende Deel, Vocalen, og, naar det er en Diphthong, over dennes sidste Vocal (ligesom Spiritus, 29), — ere:

* 50. 1) Accentus acutus (*τόνος ὀξύς*), som skrives ' , og tilkjendegiver den skarpe eller forhøjede Tone, som kan falde paa alle slags Stavelser, baade korte og lange. Ex. *ἄνθρωπος, ἄνθρώπων, λέγω.*

* 51. 2) Accentus gravis (*τόνος βαρύς*) eller den synkende, lavere Tone, som er det Modsatte af Acuten, og derfor, naar Tonen paa Endestavelser ei bliver saa skarp, træder istedetfor samme (54), skrives omvendt ' , men ellers som ufoøden, slet ikke, da det egentlig slet ingen Accent var, men kun Stemmens sædvanlige lavere Tone, som altsaa fandt Sted ved alle andre Stavelser, uden den ene, der var accentueret. Ex. *τιμή* for *τιμή* (54), men *λέγω* (ikke *λέγω*), *ἄνθρωπος* (ikke *ἄνθρώπος*).

*) Dog see Wagner S. 44 fgg.

* 52. 3) Accentus circumflexus (τ. περισπώμενος), som tilkjendegiver en noget længere:trukken Acut eller Zone:forhøielse, saasom den kun falder paa lange Vocaler eller Diphthonger, skrives ~ (oprindelig ^ af ^, fordi den lange Vocallyd ansaaes som en Sammentrækning af to korte, med Zone paa den første, jvf. 58 og 63). Ex. ἀληθῆ (for -θεῖα ell. -θεῖ), καλοῦ (s. καλόο 152), σῶμα, αἶνος.

* 53. Fra Enden af Ordet kommer Zonen aldrig læn:ger tilbage, end at Acuten kun falder paa een af de 3 sidste, Circumflexen kun paa een af de 2 sidste Stavelse. Deraf kaldes et Ord, naar det har

Acuten paa sin sidste Stavelse, ὀξύτονον. Ex. τιμή.

— — næstsidste St. παροξύτονον. Ex. λόγος.

— — 3die sidste St. προπαροξύτονον. Ex. ἄνθρωπος.

Circumfl. paa sidste Stavelse περισπώμενον. Ex. τιμῆ.

— — næstsidste προπερισπώμενον. Ex. μούσα.

Og da i de tre Slags Ord, som ei havde Accenten paa sidste Stavelse, den eller de efter den accentuerede følgende vare lavttonende (51) (ligesom i Sæder, fæderlig), kaldtes saadanne Ord deraf ogsaa βαρύτονα. Ex. λόγος, ἄνθρωπος, μούσα, (altsaa λέγω et verbum barytonon).

Num. Hvor Circumflexen kommer paa 3die fra Enden, er det egentlig to Ord, det sidste et Enklitikon (66). Ex. οὐτινος for οὐ τινος.

* 54. Naar et Oxytonon ikke ender Sætningen, men staaer i saa nær Forbindelse med det følgende Ord, at dette udtales umiddelbar derefter, da vendes det's Acut paa Endestavelsen om til ^ og kaldes accentus gravis (51), formodentlig fordi Stavelsens Zone da ikke hævede sig saa høit, eller marqveredes saa skarpt, som hvor Weningen dermed endtes. Ex. πατήρ (Sæder), men πατήρ ἡμῶν (vor S.)

Πηγασός ἦν ἵππος πτηνός, men ὁ ἵππος πτηνός ἐκαλεῖτο Πηγασός. *)

* 55. Hvor ethvert Ord havde Tonen, maa (ligesom i alle andre Sprog) læres tilligemed Ordet selv, deels af Lexikonet, deels af Analogien med lignende Tilfælde, og i Bøiningstilsældene af Paradigmerne i Grammatiken, hvor det og paa sine Steder vil vordet anført. Men det Almindeligste derom, og især hvad Accent der skal sættes, kan læres af de anførte og nu følgende Regler.

56. Stamformens Tone beholdes paa samme Stavelse i Bøiningsformerne, (saasom Dominativets i de andre Casus, Singularets i Plural, 1ste Persons i de andre Personer) forsaavidt de nu følgende Aarsager ikke foranledige dens Fløtning. Ex. λόγος, λόγον. θεός, θεοῦ, θεόν. λέγω, λέγεις, λέγομεν. πατήρ, πατέρες. ἄνθρωπος, ἄνθρωποι. τριήρης, τριήρεος. ἀληθής, ἀληθείος. Men i Sammensætning og Afledning bliver den gjerne ved Begyndelses- tillæg rykket tilbage, ved Endetillæg skudt frem. Ex. φίλος, ἄφιλος. κράτος, κρατερός.

57. Tillige forandre Oxytona i Gen. og Dat. af 1ste og 2den Decl. — samt fleerstavelser Oxytona af 3die, naar dertil føies en kort Casusendelse, og den betonede Vocal forbliver lang, — Acuten til en Circumflex. Ex. τιμή, τιμῆς, τιμῇ, τιμῶν, τιμαῖς og τιμαῖσι. ὄδος, ὄδοῦ, ὄδῳ, ὄδῶν, ὄδοις og ὄδοισι. — ἀγών, ἀγῶνος, ἀγῶνα, ἀγῶνες.

58. Kenstavelserord have sædvanlig Acuten, ogsaa naar Vocalen er lang. Ex. φλόξ, μήν, χεῖρ, πούς. Dog paa en lang Vocal ogsaa ofte Circumflex, især naar Vocalen er sammentruffen af tvende (63). Ex. νῦν, μῦς, οὖν, ποῦ, πᾶς, παῖς, εἰς. τὸ φῶς (af φάος) et ἄνθρωπος, men ὁ φῶς, en ἄνθρωπος (af νόος).

*) Heraf følger, at de oxytonerede Pronomina, Præpositioner og Conjunctioner, som i Talen have Mere efter sig, ikkun faae acc. gravis.

59. Men er Kenstavelsesordet af 3die Decl. da acueres i Gen. og Dat. Casusendelsen, men circumflecteret i Gen. pl. paa *ων*. Ex. *μήν, μηνός, μηνί, μηνί, μενῶν. μῦς, μύός*. (Dog ikke i Participia, samt i Plur. af *πᾶς* og nogle faa Subst. Ex. *θεῖς, θέντος. πᾶς, πάντες. παῖς, παῖδες, παιδῶν*).

60. **Το-** og **Γλεer**stavelsesord med Tonen paa sidste Stavelse have (ligesom Genstavelsesord 58) Acuten, (Ex. *τιμή, βασιλεύς*), undtagen i følgende Tilfælde, hvor Endestavelsens lange Lyd har Circumflex:

- 1) naar den er sammentrucken (65). Ex. *ἀληθοῦς* (af *-θέος*).
- 2) i Adverbier paa *ως* (af oryt. Adj.), *η, οι, ου*. Ex. *καλῶς* af *καλός. ἀλλαχῆ, ἀλλαχού*.
- 3) i Gen. og Dativ af Drypt. af 1 og 2 Decl. s. ovenf. 57.
- 4) i Vocativ af 3 Decl. paa *οι* og *ευ*. Ex. *Λητοῖ, βασιλεῦ*.

61. Men har Endestavelsen ikke selv Tonen (*ο*: i Barytona 53), da bestemmer dens Quantitet Accentueringen af de foregaaende Stavelser, thi

a) er den tonløse Vocal i ultima lang, acueres altid penultima. Ex. *ἀνθρώπου* (af *ἄνθρωπος*), *μούσης* (af *μοῦσα*), *ποιήσας, σοφία*. Og ligeledes hvor Endelsen er *εω, εως, εων*, ogsaa med en liquida mellem *ε* og *ω*, fordi *ε* da udtales med *ω* i een Stavelse. Ex. *ἐγγεω, πόλεως, ἀνώγειω, φιλόγεως*. Men

b) er den tonløse Vocal i ultima kort, da bliver den betonede penultima, hvis den er lang, circumflecteret. Ex. *νόσος ion. νοῦσος, σῆμα, τείχος, Ἀθηναῖος*. Men i **Γleer**stavelsesord som oftest den 3die fra Enden acueret. Ex. *ἄνθρωπος, ἐποίησας, σήματος, τείχεος. ἀπόλογος* (af *λόγος*, 56). (Undtagelserne s. næste No.)

62. Dog acueres penultima, uagtet Endestavelsens Korthed,

- 1) i endeel, af Nomina og Verba sammensatte, Adjectiva paa *ος*, naar de have activ Bemærkelse; men antepenultima, naar Bemærkelsen er passiv. Ex. *πρωτοτόκος* første Gang

- fødende, men πρωτότοκος førstefødt. ἀνδροφόνος mand=dræbende. ὄψοφάγος, suulspisende.
- 2) i de andre Casus, hvor Nominativets Acut var beholdt paa en kort Vocal (56); thi paa en lang Vocal blev den Circumflex (57). Gr. πατήρ, πατέρος. Ἑλλάς, Ἑλλάδος.
- 3) i perf. part. pass. paa μένος. Gr. γεγραμμένος.
- 4) i verbale Adjectiver paa τέος. Gr. γραπτέος.
- 5) hvor Endelsen var enklitisk (66). Gr. ὥστε, καίπερ.
- 6) i Endelserne ὄτι, ὅθεν, ὅσε. Gr. ἀγρότι, ἀγρόθεν.
- 7) i adskillige Subst. og Adj. saasom παρθένος, ὀστέον, ὀλίγος, ἀθρόος, ἀντίος, og diminutiva paa ἴσκος.

63. Efter Sammentrækningen af to Vocaler (110) forbliver Tonen hvor den forud var. Men havde den første af disse Vocaler forud en Acut, da fik den sammentrukne Stavelse Circumflex (52). Gr. φίλεε φίλει, φιλέει φιλεῖ. μουσάων μουσῶν. Havde derimod den sidste Vocal Acuten, beholdtes samme. Gr. ἑσταῶς ἑστῶς, εἰάν ἦν, δαίς δῆς. Ligeledes φιλεούσης φιλούσης, φιλεόμενος φιλούμενος (efter 61 a og 53).

64. Num. Dog circumfleeteres den sammentrukne Endelse af Adjectiver paa eos, skjøndt den ikke forud var betonet. Gr. χρύσεος χρυσοῦς.

65. Visse Smaaord (Artiklerne ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, Pron. οὐ κ., Præpos. ἐν, εἰς, ἐκ. Conj. εἰ, ὥς, samt Nægtelsen οὐ, οὐκ), have, ligesom den danske Artikel, ingen Betonning, og kaldes derfor ἄτονα eller (fordi de slutte sig tet til det følgende Ord) προκλιτικά. Dog kunne de faae Accent enten fra et følgende Enklitikon (67) eller naar der paa dem falder særdeles Eftertryk. Gr. οὐκ ἔστιν. πῶς γὰρ οὐ (ja hvorfor ikke?)

66. Andre Smaaord (Pron. τις, cas. obliqui af ἐγώ, σύ, οὐ, præs. ind. af εἰμί og φημί, undt. φῆς, og nogle ubestemte Partikler, 70) udtaltes saa tæt efter det foregaaende Ord, at de bleve ligesom Endelsen deraf, og fastede derfor

deres Accent tilbage paa samme, hvorfor de kaldes *ἐγκλιτικά* (henbøielige).

67. Derved faaer da et foregaaende Proparoxyt. og Properisp. foruden sin egen Accent ogsaa Acut over sin Endestavelse. Gr. *ἄνθρωπος τις, σῶμά μου* (læst *ἄνθρωπός τις, σῶμά μου*). Ligesledes faaer derved et Atonon Acut (65), og af flere Enklitika det foregaaende steds det følgende Acut. Gr. af *εἰ: εἴ τις* (si-quis). *εἴ τις μοί Φησι*. — Men er det foregaaende Ord Paroxyt. Oxytonon eller Perispom. da faaer det ingen videre Accent fra Enklitikonet, end sin egen, men forvandles ved dets Tilhæng som til et Proparox. Parox. og Properisp. Gr. *ἄνδρα μοι, ἀνὴρ τις, καλοῦ τινος* (læst *ἄνδρα μοι, ἀνήρ τις, καλοῦ τινος* (53 Anm.), og i Drytona omvendes da ikke Acuten efter 54.

68. Adskillige oxytonerede Præpositioner trække, naar de komme bag efter deres Gjenstand, deres Tone nærmest hen til samme, og blive paroxytonerede (*ἀναστροφή*). Gr. *περὶ οἶκον, οἶκον πέρι*. I samme Tilfælde oxytoneres det ubetonedes *ὤς*. Gr. *θεὸς ὤς*.

69. Undertiden er et Ords Accentuation forskjellig i Dialecterne. Gr. *μῶρός*, att. *μῶρος*. *γέλοιος*, ion. *γελοῖος*. Især barnetonere Kolerne, og derefter Latinerne, ofte, hvor de andre Græker oxytonerede. Gr. *ἐγώ*. aol. *ἐγω*, ego (46, jvf. 16).

70. Meget ofte gjør det forskjellige Tonensald den eneste kjendelige Forskjel imellem Ord, som ellers ere hinanden aldeles lige (som i vort Sørfsald og Forsald), i hvilket Tilfælde Accentuationen da og er Væserne til megen Nytte. Gr. *βίος Liv*, *βίος Buc*. *νόμος Lov*, *νομός Græsgang*. *θεά Skuespil*, *θεά Gudinde*. *οἶκος Huse*, *οἶκοι hjemme*. *ἀλλά* men, *ἄλλα* alia. *ταῦτα* hæve, *ταῦτά* eadem. *ὄμως* dog, *ὄμως* tillige. *ὡς* ligesom, *ὡς* saaledes. *ἄρα* (med kort *ᾶ*) altsaa, *ἄρα* (med langt *ᾶ*) mon? *ἀρά* Bøn. *ἐμπορία* (fem.) Søhandel, *ἐμπορία* (neut. pl.) Handelspladser. *παρά* *κατά*, *ἐπί* Præpositioner, men *πάρα*, *κάτα*, *ἐπί* poet. for *πάρεσι*, *κάτεσι*, *ἐπέσι*. See og 62, 1. Ligeledes

ubestemte	{	<i>τις, τι</i> , nogen, enclit.	—	spørgende	{	<i>τίς, τί</i> ; hvo? hvad?
		<i>που</i> , et Steds.				<i>πού</i> ; paa hvad Sted? hvor?
		<i>ποτε</i> , engang.				<i>πότε</i> ; hvilken Gang? naar?
		<i>πως</i> , paa en Maade. —				<i>πῶς</i> ; paa hvilken M. hvorledes?

§. 10. Om Interpunctionen.

* 71. I Græſken bruges Punctum og Komma ſom i Latinen og Danſken. Men til den næſtſtørſte Afdeling bruges, iſtedetfor vort Kolon eller Semikolon, et Punct ovenved Linien uden paafølgende ſtort Bogſtav.

* 72. Tegnet (;) er ikke Semikolon, men Spørgsmaalſtegn.

73. Da et Oxytonon beholder ſin Acut, uden at forandre den til Gravis, hvor Sætningen er ude (ſ. 54), ſaa tjener ogſaa dette til Diſtinction imellem Sætninger, ſom ende med et Oxytonon. Ex. τυραννὶς χρῆμα ſφαλερόν· (ell. ſφαλερόν χρῆμα τυραννὶς)· πολλοὶ αὐτῆς ἐρασταί.

74. Nogle ſammensatte Pronomina ſjelnes fra ligelydende Partikler ved et mellemſtaaende Komma eller blot et lidet Mellemrum (διαστολή). Ex. ὅ,τι ell. ὅ τι Neutr. af ὅστις, men ὅτι fordi, at. τότε ell. τό τε Pron., men τότε da, dengang.

Andet Capitel.

Om Bogſtavforandring i Almindelighed.

§. 11. Conſonantforandringer

a) af ſtumme Bogſtaver.

* 75. Et Læbe- eller Ganebogſtav (21, b) foran et Tungebogſtav i ſamme Ord retter ſig i Adſpirationſgraden efter dette ſidſte, ſaa at det bliver tenuis, media, adſpirata alt efterſom det følgende er det (24). Ex.

af γράφ-ω,	πλέκ-ω,	ἄγ-ω,	κρύβ-ω.
dannes γραπ-τέος,	πλεκ-τός,	ἄκ-τωρ,	κρύπ-τω.
— γράβ-δην,	πλέγ-δην,	ἄγ-δην,	κρύβ-δα.
— ἐγράφ-θην,	ἐπλέχ-θην,	ἄχ-θέν,	ἐκρύφ-θην.

Kun Præpos. ἐκ bliver uforandret. Ἐξ. ἐκφέρω, ἐκδέω.

* 76. Ogsaa foran spir. asper (26) forvandles det foregaaende Ord's Endebogstav, naar dette er tenuis eller media, til sin adspirata; og forbindes Ordene til eet, da bortfalder Spiritus (31). Ἐξ. ἐπ', ἐφ' ἡμῖν. οὐκ, οὐχ ὁ. νύκτ', νύχθ' ὄλην. ἀπ-αίρέω ἀφαιρέω. κατ-ἄπερ κατὰπερ.

77. Dog blive de apostropherede δ' og γ' (af δέ og γε) foran spir. asper uforandrede, til Forskiel fra δ' og χ' (af τε og κε ell. και). — Ligeledes beholde Jonerne en tenuis foran spir. asper, ventelig fordi denne i deres Udtale ikke hørtes (27). Ἐξ. ἐπ' ὄσον. μετήμι (for μεθήμι af μετά og ἴμι).

* 78. Ingen Adspirat kan udtales dobbelt, hvorfor den første af dem taber Adspirationen og bliver tenuis. Saaledes have's aldrig φφ, χχ, θθ, men πφ, κχ, τθ. Ἐξ. Σαπφώ, Βάκχος, Ματθαῖος, og derfor ogsaa i Lat. Sappho, Bacchus, Matthæus. Af samme Aarsag skrives og ῥῥ (rrh. s. 33).

* 79. To Stavelses efter hinanden begynde sædvanlig ikke heller med en adspirata, men denne bliver i første Stavelse tenuis. Saaledes ikke θίθημι, φεφίληκα, men τίθημι, πεφίληκα. θρίξ i Gen. τριχός. τρέχω for θρέχω. Ligeledes er spir. asper bortfalden i ἔχω for ἔχω. — Men forsvinder i Bøining den sidste Adspirat, og altsaa Aarsagen til Forandringen ophører, da kommer den første Adspirat tilbage. Ἐξ. θρίξ igjen i Dat. pl. θριξί. τρέχω i Fut. θρέξω, og ἔχω, ἔξω.

80. Num. 1. Dog beholdes Adspiraten tillige paa første Sted, naar den er karakteristisk for Ordet, saasom 1) uagtet der tilføies den passive Koristendelse θην ic. eller Adverbendelserne θι og θεν, Ἐξ. ἐχύθην af χύω (da ἐχύθην vilde være af χύω), παν-

ταχόθεν (af πανταχού), og 2) ϕ og θ i adskillige Sammensætninger, Gr. ἀμφι-χέω, ἀνθο-φόρος.

81. Num. 2. Den anden Stavelses adspirata bliver tenuis, 1) i Imperativendelsen θ, hvor den første maatte beholde som mere væsentligt Bogstav i Verbet eller Morisiformen (80). Gr. τίθει (af τίθημι), τύφθητι (af ἐτύφην). — 2) i de ioniske Former ἐνθεῦτεν, ἐνθαῦτα for ἐντεῦθεν, ἐνταῦθα.

82. Forved et μ i Afledsstavelsen forandres Læbebogstaver til μ. Gr. γράμμα (for γράμμα af γράφω). Ganebogstaver til γ. Gr. πλέγμα (af πλέκω). Men i nogle primitiva haveς χ, saas. ἀρχμός. Tungebogst. sædvanlig til σ. Gr. ἄσμα (af ἄδω), πέφρασμαι (af φράζω). Dog i primitiva samt ion. og dor. findes undertiden Tungebogstavet. Gr. ῥυθμός, ἀτμός. ἴδμεν, πέφραδμαι.

* 83.

Læbeb. π, β, φ, forenes med σ til ψ. Gr. βλέπω βλέψω. Ganeb. κ, γ, χ forenes med σ til ξ. Gr. λέγω, λέξω. Men Tungeb. τ, δ, θ, ζ, bortfalde ganske foran σ og κ. Gr. for ποδοί ποσί, σώμασι σώμασι. af πλήθω πλήσω, af ἄρπάζω ἀρπάσω og ἤρπακα. Kun Πραpos. εκ forener i Sammensætning ikke sit κ med et følgende σ. Gr. εκ-σειώ (forskjell. fra ἐξ-είω).

84. S Prapos. κάτ (for κατά 124) forandres hos Digterne (ligesom uidentvilt i daglig Tale) τ ofte til Eiighed med den paa følgende Consonant, hvad enten Prapositionen er sammensat med det følgende Ord eller ikke. Gr. κάτ-βαλε κάββαλε, κάτ-μορος κάμμορος. κάτ δέ, κάδ δέ. κάτ κεφαλής, κάκ κεφ. ligesom Lat. ad i accedo, allero, alioqvør &c.

b) af ν forved Consonanter.

* 85. Endebogstavet ν i Prapos. ἐν, σύν, πάλιν, samt nogle andre Ord, saasom ἄν (s. ἀνά 124), πᾶν, μέλαν, ἑκατόν, forvandles i Sammensætning forved Ganebog-

staver til γ (udtalt ng , 4 a). Gr. $\acute{\epsilon}\nu$, $\acute{\epsilon}\gamma$ -καλέω. $\acute{\sigma}\acute{\upsilon}\nu$, συγ-
χέω. $\acute{\epsilon}\kappa$ ατόγ-χειρ, $\acute{\pi}\acute{\alpha}\gamma$ -καλος, $\mu\epsilon\lambda$ αγ-χολία. Υ igesaa $\acute{\pi}\acute{\epsilon}\phi$ αγκα
for $\acute{\pi}\acute{\epsilon}\phi$ ανκα.

forved Læbebogstaver til μ (4 b). Gr. $\acute{\epsilon}\nu$, $\acute{\epsilon}\mu$ -βάλλω.
 $\acute{\sigma}\acute{\upsilon}\nu$, $\acute{\sigma}\acute{\upsilon}\mu\phi$ ημι. $\acute{\pi}\alpha\lambda\acute{\iota}\mu$ -ψηστος, $\acute{\epsilon}\kappa$ ατόμ-βη, $\acute{\alpha}\mu$ -βαίνω, liig Lat.
imbuo, comprimo o. d. af in og con.

forved de tre andre liquidæ λ , μ , ρ , til Υ iighed med
diése. Gr. $\acute{\sigma}\acute{\upsilon}\nu$, $\acute{\sigma}\upsilon\lambda$ -λέγω. $\acute{\epsilon}\nu$, $\acute{\epsilon}\mu$ -μελής. $\acute{\pi}\acute{\alpha}\lambda\iota\nu$, $\acute{\pi}\alpha\lambda\acute{\iota}\rho$ -ῥοος.
 $\acute{\alpha}\nu$, $\acute{\alpha}\lambda$ -λύεσκε, liig Lat. colloquor, immineo, irruo, af
con og in. — Dog forandres $\acute{\epsilon}\nu$ ikke gjerne forved $\acute{\rho}$. Gr.
 $\acute{\epsilon}\nu\rho$ άπτω.

86. Forved σ bliver $\acute{\epsilon}\nu$ i Sammensætning uforandret. Men
i $\acute{\sigma}\acute{\upsilon}\nu$ og som oftest $\acute{\pi}\acute{\alpha}\lambda\iota\nu$ forandres ν til σ , naar det følgende σ
har Vocal efter sig; men bortkastes sædvanlig, naar σ har Cons-
sonant efter sig, altsaa og foran ζ ($\acute{\sigma}\zeta$). Gr. $\acute{\sigma}\acute{\upsilon}\sigma$ -σιτος, $\acute{\pi}\alpha\lambda\acute{\iota}\sigma$ -
ουτος. $\acute{\sigma}\upsilon$ -στέλλω, $\acute{\sigma}\acute{\upsilon}$ -ζυγος, $\acute{\pi}\alpha\lambda\acute{\iota}\nu$ -σρέπτος og $\acute{\pi}\alpha\lambda\acute{\iota}$ -τρ.

87. Neutrumsendelsen ov , ligesom os (baade i Nom. og Gen.)
bliver i Sammensætninger med et paafølgende Ord blot o . Gr. af
 $\acute{\xi}\acute{\upsilon}\lambda$ ον $\acute{\xi}\upsilon\lambda$ οκόπος, $\kappa\alpha\kappa\acute{\omicron}\nu$ $\kappa\alpha\kappa$ οποιός og $\kappa\alpha\kappa$ οερ-γός, contr. $\kappa\alpha\kappa$ οῦρ-
γος. ligesom af $\psi\epsilon\upsilon\delta$ ος $\psi\epsilon\upsilon\delta$ ομαρτυρ, af Gen. $\acute{\alpha}\nu\delta\rho$ ός $\acute{\alpha}\nu\delta\rho$ -φάγος.

* 88. Det oprindelige ν i et Ord bortfalder forved
Endelsens σ . Gr. $\mu\acute{\eta}\nu$, ($\mu\eta\nu$ -σι) $\mu\eta\sigma\acute{\iota}$. $\mu\epsilon\acute{\iota}\zeta$ ον-σι, $\mu\epsilon\acute{\iota}\zeta$ οσι.
 $\theta\acute{\iota}\nu$ -ς, $\theta\acute{\iota}\varsigma$. (Sjelden, og kun i det ældre Sprog, forekommer
 $\nu\sigma$. Gr. $\acute{\pi}\acute{\epsilon}\phi$ ανσι, $\acute{\epsilon}\lambda\mu\iota\nu\sigma$, $\tau\acute{\iota}\rho\upsilon\nu\sigma$). — Men er tilligemed
 ν (ifølge 83) bortfaldet et Tungebogstav (δ , τ , θ), da for-
længes den foregaaende Vocal ϵ til $ει$, $ο$ til $ου$, men α , ι , υ
til langt α , ι , υ . Gr. $\tau\acute{\iota}\theta\acute{\epsilon}\nu\tau\sigma$, $\tau\acute{\iota}\theta\acute{\epsilon}\iota\varsigma$. $\sigma\pi\acute{\epsilon}\nu\delta$ -σω, $\sigma\pi\acute{\epsilon}\iota\sigma\omega$.
 $\acute{\pi}\acute{\epsilon}\nu\theta$ -σομαι, $\acute{\pi}\acute{\epsilon}\iota\sigma$ ομαι. $\lambda\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau$ -σι, $\lambda\acute{\epsilon}\omicron\upsilon\sigma\iota$. $\acute{\pi}\acute{\alpha}\nu\tau$ -σι, $\acute{\pi}\acute{\alpha}\sigma\iota$. $\delta\epsilon\iota\kappa$ -
 $\nu\acute{\upsilon}\nu\tau$ -σι, $\delta\epsilon\iota\kappa\upsilon\sigma\iota$. Sjeldnere for blot $\nu\sigma$, saas. $\acute{\epsilon}\acute{\iota}\varsigma$ for $\acute{\epsilon}\nu\sigma$,
 $\kappa\tau\acute{\epsilon}\iota\varsigma$ for $\kappa\tau\acute{\epsilon}\nu\sigma$.

* 89. Naturligviis ophøre alle diése Forandringer af
stumme Bogst. og ν saafte Marsagen dertil ophører (jvf. 79).
Gr. af $\acute{\epsilon}\nu$: $\acute{\epsilon}\mu$ -βάλλω, $\acute{\epsilon}\gamma$ -καλέω (85), men $\acute{\epsilon}\nu$ -έβαλλον, $\acute{\epsilon}\nu$ -εκά-

λεον (fordi der ei følger β eller κ). πᾶς (for πάντες 88) i Pl. πάντες.

e) i nogle andre Tilfælde.

90. En for haard Sammenstødning af tre Conson. undgik man

1. i Passivendelserne σθε, σθαι, σθον efter en Consonant, ved at bortkaste σ. Ex. λελέχ-σθαι, λελέχθαι. (Vigel. ν i σύν 86).
2. i Passivendels. νται og ντο efter en Conson. ved en med Particip. omfrevne Form, eller ionisk ved α for ν. Ex. τετύφνται, τετυμμένοι εισι, ion. τετύφαται.
3. i den syncoperede Dat. pl. af Nomina paa ηρ (167) ved at indsfyde α. Ex. πατήρ, πατ-ροί, πατράσι.

91. Imellem to Vocaler bortfaldt ν i Comparativer og nogle Nomina (193, 173); og σ i det ion. Futur. (382) samt 2 Personers pass. Endelser σαι og σο (344). Ex. μείζονα, μείζοα. βαλέσω. βαλέω. τίεσαι, τίεαι.

92. Dgfaa ρ bortfaldt undertiden ved en blødere Udtale efter en Conson. inden i Ordet. Ex. αισχίων for αισχρίων af αισχρός (232). Hom. ποτὶ for προτὶ, sædvanl. πρός, og σκηπτ-ούχος af σκηπτρον.

93. ρ omsattes i det ældste Sprog undertiden med den foregaaende eller efterfølgende Vocal i samme Stavelse (μετάθεσις). Ex. ἔπαρθον, homerisk ἔπραθον. καρδία, κραδία. κράτος, κάρτος. κίρκος, κρίκος. Vigel. λ i ἔκπαγλος for ἔκπλαγ. af ἐκπλήσσω.

* 94. Et Begyndelses-ρ fordobles, naar det ved Sammensætning eller Augmentering fik en Fort Vocal tet forved sig. Ex. af ῥέω: ἔρῥεον, ἄρῥήτος, αἰμόρῥοος, ἐπιρῥέω. (Dog ikke altid, Ex. προρῥέω, først senere προρῥέω). Ligeledes fordobles λ i Verba paa λω. Ex. βάλλω.

95. Undertiden indsfjødes for Belklangs Skyld en Consonant efter en anden. Ex. ἀνρός, ἀνδρός (som hos os i Hendrik, Hendrik). μεσημ-ρία, μεσημβρία. τέμω, τέμνω. τέκω, τίκτω.

96. I Dialekterne forekommer ofte een Consonant istedetfor en anden. Gr. ἤλαθον, dor. ἤνθον. ποῦ, πότε, ion. κοῦ, κότε. σύ, dor. τυ. δέχομαι, ion. δέκομαι, da Jonerne ofte bruge tenues for adspiratæ (77).

97. Ethvert græsk Ord endes enten med en Vocal eller med ν , ρ , σ (ξ og ψ). Alle andre Consonanter falde enten bort i Ordets Ende, eller faae, naar de ere stumme (24), et s efter sig. Gr. Gen. σώματ-ος i Nom. ikke σώματ, men σώμα. παιδ-ός, ὠπ-ός, ikke παιδ, ὠπ, men παις, ὦψ (83).

§. 12. Forandring ved Vocalerne.

* 98. Sammenstød af to Vocaler (hiatus) undgik man gjerne, deels ved Indskydelse af en Consonant imellem dem, deels ved Opslugning af den ene Vocal.

99. Dog ikke allevegne var saadan hiatus stødende for Dret. Gr. βία, αἰί og αἰεί. καὶ οὐκ, τί ἐστίν. Og især i det ioniske Sprog findes ofte Vocalsammenstød, som ei taales i det attiske eller i den almindelige Græsk. Men selv disse undgik man ofte i Udtalen, deels ved at adskille Vocalerne ved en, skjønt ikke skreven, Digamma: eller B=ghd (55), Gr. τὸν δὲ Φίδεν, ὄφεις; og deels ved mundtlig at sammentrække de to skrevne Vocaler (συνίησις). Saaledes maa i Verbs ofte σὲ χρεώ læses σὲ χρώ, σοο σου eller σεῦ, θεός θεύς (17), ἡμέας ἡμᾶς, Endelsen ἔως ὦς (61, a).

a) Vocaladskillelse.

* 100. Til Endelserne σι i dat. pl. og ε og ι i Verbernes 3die Person spies et ν (ἐφελκυστικόν kaldet), naar det næstfølgende Ord begynder med en Vocal. Gr. παῖσι(ν) εἶπε(ν) αὐτός. — Ligeledes til Ordene εἴκοσι, πέννσι, νόσφι og κε.

101. Anm. Dog ikke blot til at forebygge hiatus, men som en sædvanlig Velklangsendelse bruges dette ν , 1) efter ε og ι i Enden af en Mening. Gr. οὕτως εἶναι. 2) i visse Ord bestandig, saasom i Pron. dat. pl. ἡμῖν, ὑμῖν, det gl. ἐγών for ἐγώ,

λέων og Navne som Πλάτων, Κικέρων, Lat. Ico, Plato, Cicero. —
3) hos Digterne i dat. pl. paa *σι*, for at gjøre Position med den næstfølgende Conson. (40, 42). Gr. πολέσι(ν) δὲ καὶ ἄλλοισι(ν) κακὸν ἔσται.

102. Ἄχρη, μέχρη, οὕτω, ἀτρέμα, οὐ, ἐκ forved Conson. derimod ἄχρησ, μέχρησ, οὕτως, ἀτρέμασ, οὐκ, ἐξ forved Vocal. liig Lat. a og ab, e og ex. Dog findes ogsaa οὐ blot i Enden af en Mening, οὕτως foran en Conson. og ἄχρη, μέχρη attist foran Vocaler.

b) Vocalbortkastelse.

De Tilfælde, hvor Vocalen bortkastes, ere følgende:

* 103. a) Elision, naar i Sammensætning Præpositionernes Forste Endevocal *ά, ι, ό*, bortfalder foran det andet Ords Begyndelsesvocal. Gr. ἀπό-ἄγω, ἀπάγω. παρά-εἶμι, πάρειμι. ἀντι-ἔχω, ἀντέχω. — Dog skeer det ikke altid ved Præpp. paa *ι*, og aldrig ved *περι* og *πρό*, men dettes *ό* bliver ved Krasis med et følgende *ε* til *ου*. Gr. πρὸ-ἔθηκε, προῦθηκε (30).

* 104. b) Apostrophering, som bestaaer deri, at af endeel Ord paa *ε, ο*, fort *α* og *ι* (meest kun i Præpositioner og Partikler samt nogle desuagtet let kjendelige Flexionsendelser) opsluges Endevocalen, naar det næste Ord begynder med en Vocal, hvilket da betegnes med en Tøddel ('), kaldet ἡ ἀπόστροφος, paa den bortfaldne Vocals Plads. Gr. παρά, παρ' αὐτῶ. ἀντί, ἀνθ' ἐνός (76). ἕδέ, ἕδ' ἄν. — Dog ere Forfatterne heri ikke ganske overensstemmende, og uidentvivel har man ei altid skriftligen udtrykt den Apostrophe, som skeede i mundtlig Tale.

105. Anm. 1. *περι* og *πρό* apostropheres aldrig, ligesom de ei heller elideres (105). Ligeledes heller ikke altid de andre Præpp. paa *ι*.

106. Anm. 2. Hos Digterne apostropheres, ligesom vel og mundtlig i den hurtige Tale, ogsaa de forste Diphthonger *αι* og

(sjeldnere) οι (37), ja endog karakteristiske Flexionsendelser. Gr. βούλομαι ἐγώ (for βούλομαι), μ' for μοι. μέν' αὐτ' ἐπὶ σοῖσι (for μένε αὐτῖ).

107. Anm. 3. Naar den apostropherede Vocal havde Tonen, da bortfaldt denne i Præposf. og Partikler tillige, men i andre Ord droges den tilbage paa den foregaaende Stavelse. Gr. ἀπ' ἐμοῦ (f. ἀπο). Φήμ' ἐγώ (f. Φημί).

108. Anm. 4. Naar det første Ord endtes med lang Vocal, da apostropheredes undertiden det følgende Ords korte Begyndelsesvocal, (ἀφαιρέσις), men dog beholdt man i Skriften til Kjendelsemærke gjerne dens Spiritus og Accent. Gr. ᾠ' γαθῆ (for ἀγαθῆ), og hos Digterne μὴ ἄλλην (f. ἄλλην), ᾠρα ἔστι (f. ἔστι), αἰ ἔν (f. ἐν). Udentvivel har dette været hyppigt i mundtlig Tale, som endnu hos Grækerne.

109. Anm. 5. Undertiden blev det apostropherede Ord til eet med det følgende, (κράσις, s. 120). Gr. δι' ὄ (af δία), διό.

* 110. c) Contraction (Sammentrækning, συναίρεσις) fremkom, naar inde i eet Ord tvende Vocaler (som oftest Ordstammens sidste og Bøtningsendelsens første) stødte sammen, af hvilke da den ene fik en saadan Længde, at den ganske overtonede den anden, som da bortfaldt, (ligesom i Lat. cōāgo cōgo, déāgo dēgo, amāvērunt amārunt, novisse nōsse, eller i vor daglige Tale Andreēs, Matthiās, s̄a, for Andreas, Matthias, sagde). Ved denne Længde blev e i Udtalen til i (η, ει), og o ofte til u (ου), s. 1 og 8. Contractionen skeer paa følgende Maader:

* 111. α overtoner en paafølgende Ἦ: Ε: Ι: Lyd, men overtones selv af Ο: Lyden. Dog beholdes i Orthographien det overtonede ι, for at tilkjendegive Etymologien, underskrevet (9). Saaledes contraheres

αα til α. Gr. μνάα, μνᾶ (63). og αἰ til α. Gr. γήραἰ, γήρα.
 αε — α. — τίμαε, τίμα. — αει — α. — τιμάει, τιμάῃ.
 αη — α. — τιμάητε, -μάτε. — αη — α. — τιμάῃ, τιμάῃ.

αο til ω. Γρ. ἐτίμαον, -μων. og αοι til ω (16). Γρ. τιμάοι, τιμῶ.
 αου — ω. — τιμάου, τιμῶ.
 αω — ω. — τιμάω, τιμῶ.

112. Men doristf saacr α og saa Overhaand over et følgende ο. Γρ. Ποσειδάων, -δῶν, dor. δᾶν. Μενέλαος for Μενέλαος. — I nogle faa Verba contraherēs αε og αη til η (s. verba contracta) og i Inf. er ᾶν for ᾶεν contr. af det gamle ᾶεν (liig ὄεν 113).

* 113. ε overtones af enhver paafølgende lang Vocal eller Diphthong, saa at εη contraherēs til η, εη til η, εει til ει, εοι til οι, εου til ου, εω til ω. Γρ. Φιλέω, -λῶ, Φλέει, -λεί.
 Men iøvrigt

εα til η. Γρ. ἀληθέα, -θῆ. Dog i Neutra af 2 Decl. samt efter en Vocal eller ρ, til ᾶ. Γρ. ὀστέα, ὀστᾶ. εὐφυέα, -φυᾶ. ἀργύρεα, -ρᾶ (64).

εαι til αι. Men i 2 Persf. pass. til η, att. skrevet ει.
 Γρ. βουλέαι, βούλη, att. βούλει.

εας til ας i Masc. af 1 Decl. og i personl. Pron. Γρ. βορέας, βορῆας. ἡμέας, ἡμᾶς. Men ellers

εας og εες til εις. Γρ. ἀληθέας og -θέες, -θεῖς. ligesom

εε til ει. Γρ. φίλεε, φίλει. Men i Dual af Nomina til η.
 Γρ. τείχῃ, τείχη. (184).

εῖ til ει. Γρ. ἀληθείς, ἀληθει.

εο til ου. Γρ. τείχεος, -χους. ion. til εν. Γρ. πλέονες, πλεῦνες. — Ved Contr. af εα, εας, εε, εες opstod saaledes Ξ=ϒηδ (η ell. ει) s. 110.

* 114. ο overtoner enhver følgende Vocal, undtagen et ι, til hvis Lyd det gaaer over, skjønt det dog i Orthographien for Etymologiens Skyld tillige beholdes. Iøvrigt forlænges det i Contractionen enten til ου eller til ω, nemlig

οε, οο, οου til ου. Γρ. ἐδήλοε, ἐδηλου. αἰδός, αἰδοῦς.

οη og οω til ω. Γρ. δηλόητε, -λῶτε. δηλόω, δηλῶ.

οα til ω. men οας til ους. Γρ. αἰδόα, αἰδῶ. βόας, βοῦς.

οῖ, οει, οη, οοι til οι. Γρ. δηλόει, og δηλόη, δηλοῖ.

115. Num. 1. Vel er i Nomina paa *όεις* og Infim. paa *όειν* Endelsen contraheret til *οῦς* og *οῦν*, men dette har sin Oprindelse af de ældre Endelser *όεντς* (185) og *όεν* uden *ι* (liig *αν* 112).

116. Num. 2. Salordene paa *-πλόος*, *-πλοῦς* contrahere Fem. *πλόη* til *πλή*, og Neutr. pl. *πλόα* til *πᾶ* (212).

* 117. *ι* og *υ* overtone undertiden et paafølgende *α*, *ε*, *ι*, som derfor efter dem bortfalder. Ex. *πόλιες* og *πόλιας*, *πόλις*. *ῥες* og *ῥας*, *ῥς*. *τετιμῆν*, *τετίμην*. *λελυμῆν*, *λελύμην*. *ἴερος*, *ιον*. *ἴρος*. Dog forblive disse Vocaler som oftest særskilte. Ex. *βία*, *τρία*, *ἔπιε*, *ἔλυε* (99).

* 118. *η* og *ω* overtone de paafølgende *ε*, *ι*, *αι*, som derfor bortfalde, men *ι* underskrives (9). Ex. *τιμήεις* *τιμῆς* (rigtigst uden *ι* subscr. da det er af *τιμήεντς*, jvf. *οῦς* 113). *τιμήεντος*, *-μῆντος*. *λώϊστος* *λῶστος*. *τύπται*, *τύπη*.

* 119. Jævrigt ere de contraherede Former i det attiske og almindelige Sprog de meest brugelige, hvis oprindelige ucontraherede Form gjerne kun findes i den ioniske Dialekt. — Ofte er og Contractionen skeet mundtlig, sjøndt de to Vocaler skrives (Synizesis, s. 99).

* 120. d) Krasis (Blanding) bestaaer i, enten at det apostropherede Ord gøres til Æt med det følgende (109). Ex. *τοῦτ' ἔστιν*, *τουτέστιν* (30). *καθ' ἄπερ*, *καθ'άπερ* (31). eller at to Ord bleve sammentrekne efter de sædvanlige Contractionelove, og det sidste da beholdt sin spir. lenis (30). Dette skeer gjerne naar det første Ord er Artiklen, pron. rel. *ὄς*, pron. pers. *ἐγώ*, Interj. *ὦ* og Conj. *καί* (oprindelig *κα*, 16). Ex. *τὰ ἐμά*, *τὰμά*. *τὸ ἐμόν*, *τοῦμόν*. *τὸ ὄνομα*, *τοῦνομα*. *τὸ αὐτό*, *ταυτό*. *ὁ ἀνήρ*, *ᾠνήρ*, *οὐ ἔνεκα*, *οὔνεκα*. *ἐγὼ οἶμαι*, *ἐγῶμαι*. *ὦ ἀναξ*, *ᾠναξ*. *καὶ ἐγώ*, *κᾠγώ*.

121. Num. 1. *καί* har i Krasis, da denne skeer af det oprindelige *κα*, kun *ι* subscr. naar det sidste Ord havde et *ι*. Ex. *καὶ ἐκεῖ*, *κᾠκεῖ*, men *καὶ εἶτα*, *κᾠτα*. og da *κα* var Anonon (65), kun med det sidste Ords Accent. Ex. *καὶ ἐν*, *κᾠν*, men *καὶ ἄν*, *κᾠν*.

122. Num. 2. Forved et α taber Artiklen i Krasis sin Ende-lyd. Gr. τὸ ἀληθές, τ᾽ἀληθές. τοῦ ἀνδρός, τανδρός. τὸ ἄτερον (ældre Form af ἕτερον) ἄτερον (76). — Dens Plural οἱ gjør sin Krasis som Sing. ὁ med υ til ω , og faaer kun understrebet ι og Accent fra det sidste Ord (ligesom καὶ 121). Gr. οἱ ἄλλοι, ἄλλοι. οἱ αἰπόλοι, ῥπόλοι.

* 123. Ogsaa uden at der er hiatus, blot ved Udtalens Hurtighed, fremkommer

e) Syncope, naar inde i et Ord en Fort Vocal forved en Consonant bliver opslugt. Gr. πατέρος, πατρός. ἔσεται, ἔσται. κεκλήκα, κέκληκα. οἶδασα, οἶσα (83). οἶομαι, οἶμαι.

124. f) Apocope, naar Endevocalen af ἄρα, ἀνά, παρὰ, κατὰ forved det følgende Ords Begyndelsesconsonant bortfalder. Dette skeer meest kun hos de ældste Digtere, ligesom ventelig i mundtlig Tale, hvad enten Ordet stod for sig eller i Sammensætning med et andet Ord. Gr. παρ Ζηνί, ἀν δὲ Θόας ἔσται. ἀνοτάς, ἀμβαινῶ, παρφέρομαι. (jvf. 88 og 84).

§. 13. De almindeligste Vocalforandringer i Dialekterne.

125. Den ioniske Dialect elsker meget

1) lange Vocaler. Saaledes forlænges ionisk

α til η .	Gr. βία, ion. βῆ.	ϵ til $\epsilon\iota$.	Gr. ξένος, ξείνος.
$\alpha\iota$ — η .	ταῖσι, τῆσι.	ϵ — η .	τοκέος, τοκῆος.
$\alpha\upsilon$ — $\eta\upsilon$.	ναῦς, νηῦς.	$\epsilon\iota$ — $\eta\acute{\iota}$.	κλείς, κληῖς.
$\alpha\upsilon$ — $\omega\upsilon$.	θαῦμα, θωῦμα.	\omicron — $\omicron\upsilon$.	μόνος, μῆνος.

οὔ (contr. af εο) til εὔ (17). Ogsaa adspireret sjældnere (27).

126. 2) Sammenstød af Vocaler, saa at disse deels ikke sammentrækkes (sjøndt det ofte kan være skeet mundtlig, 119). Gr. ἡμέας, ἐποίεον, τελεῖ. deels endog undertiden indskydes et ϵ forved en lang Vocallyd, (hvilket synes at have været den ældre Form). Gr. ἑών, εῶσα, contr. ὦν, οὔσα. βαλεῖν, φυγεῖν, ion. βαλέειν, φυγέειν.

127. I den doriske Dialekt bruges 1) saare hyppig α istedet for andre Vocaler, især for η , hvis Quantitet α da beholder. Ex. Φημί, dor. Φαμί. πρῶτος, πρῦτος. τῶν Μουσῶν, τᾶν Μοισᾶν (contr. af -άων 112). — 2) istedet for ου, naar det er contr. af εο (17) ευ, men ellers οι. Ex. φιλέονται, -λύνται, dor. -λεῦνται. Μοῦσα, Μοῖσα.

128. I det gammelioniske Digtersprog (hos Homer og Hesiod) udvides for Versemaalets Skyld

a) korte Vocallyd til lange ogsaa ved Position, ligesom de lange og omvendt forkortes (12).

b) lange Vocaler til to Stavelser ved Indskydelse af den samme eller en beslægtet Vocal, kort eller lang, foran eller bag efter, ligesom Verset fordrer. Ex. μνάσθαι, μνάασθαι. ἥλιος, ἡέλιος (27, 2). ἦν, ἔην. Φῶς, Φόως. ἡβῶσα, ἡβῶωσα. Dualendelsen οιν, οῖιν (ο: in, i-in).

c) Diphthonger til to Vocallyd ved Diarefis (18, 19), αι til αῖ, εῦ til εῦ, ου til ωῦ. Ex. τρωτό, τρωτό.

Det Specieellere see ved hver Taledeel især.

Tredie Capitel.

Om Taledele, deres Former og Bøining.

§. 14. Om Nomen, dets Kjøn, Tal og Bøining.

* 129. Nomina (substantiva og adjectiva) kunne, ligesom i Latinen, være et af de tre Kjøn: masculinum, femininum og neutrum, hvilke man kan tilkjendegive ved Artiklen ὁ, ἡ τὸ. Communia ere de, som kunne tænkes baade i Han- og Hunkjøn. Ex. θεός baade Gud og Gudsinde (ὁ, ἡ). ὁ βοῦς Ox, ἡ βοῦς Koe. ὁ og ἡ ἀληθής, sand. Men Epicoena (ἐπίκοινα) kaldes de Dyrenavne, som kun med eet grammatisk Kjøn tilkjendegive Arten i

begge sine naturlige Kjønn. Ex. ὁ λύκος (masc.) baade Ulv og Ulvinde. ἡ ἀλώπηξ (fem.) baade Hanz og HunsKæv.

130. Nogle Substantiva faae ved forskjelligt Kjønn forskjellig Bemærkelse. Ex. ὁ ἵππος Hest, ἡ ἵππος Hytterie. ὁ ἄλς Salt, i Fem. poet. Saltvandet, Søvet.

* 131. Af hvad Kjønn ethvert Substantiv er, maa læres tilligemed Ordet selv. Dog kan man dertil have nogen Veiledning deels af Ordets Endelse, hvorom s. ved hver Declination især; deels af dets Bemærkelse, da nemlig Personers Benævnelser følge det naturlige Kjønn, Maaneders og Floders Navne for det Meste ere masc. Træers, Byers og Landes for det Meste fem. derimod Frugten af Træet neutr. saas. τὸ σῦκον Figen, ἡ συκία Figen træ. Neutra ogsaa Bogstavers Navne og Infinitiver der staae som Subst. Ex. τὸ λαλεῖν, (det) at tale.

132. Dog appellative Personnavne, som have Neutralendelse, og fornemmelig diminutiva, ere Neutra. Ex. τὸ τέκνον og τὸ τέκος, Barn. τὸ μαιράκιον (dim. af μαιράξ), adolescentulus, Knøs. τὸ κοράσιον (af κόρη) som Tydsk das Mädchen. Men kvindelige nom. propria Feminina. Ex. ἡ Γλυκέρου.

* 133. Tallet, hvori en Gjenstand nævnes, kan være Een= To= eller Fleertallet (singularis, dualis, pluralis). Dog tilkjendegives Begrebet af Tvende ogsaa ofte ved Pluralform.

134. Anm. Oprindeligt var Dualformen ikke altid bestemt adskilt fra Pluralen, som det homeriske ἄμμε og ὕμμε, der flere= steds staaer som Plur. altsaa urigtigen ansees for en enallage numeri.

* 135. Casus ere de af Latinen bekjendte fem, nominativus, genitivus, dativus, accusativus, vocativus. En særskilt Ablativform have Grækerne ikke, men udtrykke det Forhold, Latinerne derved tilkjendegive, enten ved Genitiv= eller Dativformen.

* 136. Declineringsmaaderne lade sig bekvemmost henføre under tre Hovedarter, som og have megen Liighed med de tre første latinske Declinationer. I de to første af dem (parisyllabicæ) ombyttes blot de andre Casusendelser med Nominativens, saa at Ordet ved Declinationen ei faaer flere Staveller. Ex. λόγ-ος, λόγ-ου. I den tredie derimod (imparisyllabica) heftes de til Nominativendelsen, hvorved Ordet faaer en Stavelse mere. Ex. μῆν, μην-ός. Disse Casusendelser ere:

<i>Singul.</i>	i 1ste Decl.		i 2den Decl.		i 3die Declin.	
Nom.	f. η, α.	m. ης, ας.	ος, n. ου.	α, ι, υ, ω, ρ, σ, ξ, ψ	(97).	
Gen.	ης, ας.	ου.	ου	tilheftet ος.		
Dat.	ῆ, ᾠ.	ῆ, ᾠ.	ῶ	— ι		
Acc.	ην, αν.	ην, αν.	ον, ον	— α (υ). n. som Nom.		
Voc.	η, α.	η, α.	ε, ου	meest som Nominat. (174).		
Dualis.						
N. A. V.	ᾶ.		ω.	— ε.		
G. D.	αῖν.		οῖν.	— οῖν.		
Plural.						
Nom.	ᾶι (37).	οῖ, n. ᾶ	—		ες, neutr. ᾶ.	
Gen.	ᾶν.	ων	—		ων.	
Dat.	αῖς (αισι).	οῖς (οισι)	—		σι.	
Acc.	ᾶς.	οὐς, n. ᾶ.	—		ᾶς, — ᾶ.	
Voc.	ᾶι.	οῖ, — ᾶ.	—		ες, — ᾶ.	

* 137. Herved kan nu strax mærkes Følgende:

i Singularis:

Nominativens Endelser ligne som oftest de latinske.

Dat. endes paa ι, i de to første Decl. understrevet (9).

Acc. endes paa υ, istedetfor Lat. stummere m.

Dualis har kun tvende Endelser, den ene fælleds for Nom.

Acc. Voc. den anden for Gen. og Dat.

i Pluralis.

Nom. liig Lat. ae. — i, a. — es, a.

Gen. overalt paa ων, i 1ste Decl. ᾶν (147).

Dat. oprindelig overalt paa σι, men hvoraf det spagtlidende ι i 1ste og 2den Decl. bortfaldt.

Acc. egentlig overalt paa ας, i 2 Decl. οὐς contr. for οας.

Neutra, ligesom i Lat., Nom. Acc. Voc. eens, og i Plur. paa α.

§. 15. Artikelen.

* 138. Ubestemte Gjenstande staae, ligesom i Latinen, enten uden Artikel, Ex. *ἀνὴρ*, vir, en Mand; eller, hvis den ubestemte Tilstand udtrykkelig skal tilkjendegives, med Pron. *τις, τι* enclit. Ex. *ἀνὴρ τις*, (66, 67) homo quidam.

* 139. Bestemte Gjenstande derimod tilkjendegives ved den foranstaaende Artikel *ὁ, ἡ, τὸ* (det tydske der, die, das, vort sen, set i Enden af Ordet). Ex. *ὁ ἀνὴρ* Manden (den, hvorom Taleren er)*; hvilken Artikel endog bruges foran de nomina propria, som gjelde om en vis bestemt af dette Navn. Ex. *ὁ Φίλιππος*, (nemlig den bekjendte Philip, hvorom her er Tale).

* 140. Denne Artikel bestaaer, paa den uaccentueerde adspirerede Nom. masc. og fem. nær, kun af det bestemmende *τ* (ligesom Lat. t i talis, tantus, tot) med Casusendelserne af 2den Decl. i Masc. og Neutr. og af 1ste i Fem. (Neutr. blot *τὸ*, ligesom de andre Pron. uden *ν*). Den declineres nemlig saaledes:

	Singularis.			Dualis.			Pluralis.		
	m.	f.	n.	m.	f.	n.	m.	f.	n.
Nom.	<i>ὁ</i>	<i>ἡ</i>	<i>τὸ</i>	<i>τὸ</i>	<i>τὰ</i>	<i>τῶ</i>	<i>οἱ</i>	<i>αἱ</i>	<i>τὰ</i>
Gen.	<i>τοῦ</i>	<i>τῆς</i>	<i>τοῦ</i>	<i>τοῖν</i>	<i>ταῖν</i>	<i>τοῖν</i>	<i>τῶν</i>	<i>τῶν</i>	<i>τῶν</i>
Dat.	<i>τῷ</i>	<i>τῇ</i>	<i>τῷ</i>	som Genitiv			<i>τοῖς</i>	<i>ταῖς</i>	<i>τοῖς</i>
Acc.	<i>τοὺς</i>	<i>τὰς</i>	<i>τὰ</i>	som Nominativ			<i>τοὺς</i>	<i>τὰς</i>	<i>τὰ</i>

Nom. pl. *οἱ, αἱ*, i det ældste Sprog ogsaa *τοῖ, ται*.

Om Artikelens Accentuation s. 65, 54, 58, 57.

* 141. *ἦ* Vocativ bruges, ligesom i Danishen, ingen Artikel, men i dets Sted undertiden Interjectionen *ᾠ*.

*) Den gr. Artikel var egentlig et demonstrativt Pronomen, og bruges saaledes hos de ældste Skribenter (Homer og Hesiodus); men fordi Kundskaben om den er foreløbigt nødvendig, anføres den her strax.

§. 16. Første Declination.

* 142. De Ord, som følge den 1ste Declination, ere deels Feminina paa η og α, deels Masculina paa ης og ας. Begge Arters Bøining er kun forskjellig i gen. sing.

Paradigmer.

Sing.	ή (Gre)	ή (Muse)	ή (Vensteb)	ό (Borger)	ό (Bestyrer)
Nom.	τιμ-ή	μουσ-α	φιλί-α	πολίτ-ης	ταμί-ας
Gen.	τιμ-ῆς	μούσ-ης	φιλί-ας	πολίτ-ου	ταμί-ου
Dat.	τιμ-ῆ	μούσ-η	φιλί-α	πολίτ-η	ταμί-α
Acc.	τιμ-ήν	μούσ-αν	φιλί-αν	πολίτ-ην	ταμί-αν
Voc.	τιμ-ή	μούσ-α	φιλί-α	πολίτ-α	ταμί-α

Dual.

N.A.V.	τιμ-ά	μούσ-α	φιλί-α	πολίτ-α	ταμί-α
G.D.	τιμ-αῖν	μούσ-αιν	φιλί-αιν	πολίτ-αιν	ταμί-αιν

Plur.

Nom.	τιμ-αί	μούσ-αι	φιλί-αι	πολίτ-αι	ταμί-αι
Gen.	τιμ-ῶν	μούσ-ῶν	φιλί-ῶν	πολίτ-ῶν	ταμί-ῶν
Dat.	τιμ-αῖς	μούσ-αῖς	φιλί-αῖς	πολίτ-αῖς	ταμί-αῖς
Acc.	τιμ-άς	μούσ-ας	φιλί-ας	πολίτ-ας	ταμί-ας
Voc.	τιμ-αί	μούσ-αι	φιλί-αι	πολίτ-αι	ταμί-αι

Exempler til Dvøelse.

νίκη.	ρίξα.	ἀλήθεια.	λυστής.	βορέας.
ἀρχή.	δόξα.	θεά.	ἄδης.	νεανίας.
συκῆ(ἐν)	θάλασσα.	μοῖρα.	Πέρσης.	Αἰνείας.

paa hvis Accentuation man kan see sig efter 56, 57, 60, 61.

* 143. Ord, som endes paa reent α (10) eller ρα beholde dette α gjennem alle Casus i Sing. Gr. φίλια (142). ᾠρα, ᾠρας, ᾠρα. Ligeledes Masc. paa ας (dog jvf. 144). Men de paa ureent α (s. μουσα 142) forandre dette α i Gen. og Dat. sing. til η, undtagen nogle nom. propria, de doriske Former paa ᾶ, og de Ord, hvori ᾶ er contr. af ᾶα, altsaa oprindelig var reent. Gr. Λήδα, G. Λήδας. τιμή (dat. for τιμή 127), τιμᾶς. μνᾶ (af μνάα), μνάς.

* 144. **Masculina** paa *ης* og *ας* ende deres **Gen. sing.** paa *ου* (egentl. contr. af *εο* og *αο*, s. 150, da den masc. **Gen.** Endelse oprindelig, ligesom i 2den Decl., var *ο*). **Ex.** s. 142. — Dog have adskillige, meest Eggenavne, paa *ας*, ogsaa **Gen. sing.** paa *ᾱ* (contr. paa dorisk **Wts** af *αο*, 112). **Ex.** *Ἰλας*, *Ἰλα*. *Νουμᾶς*, *Νουμᾶ*.

* 145. **Vocativ sing.** af masc. paa *ης* og *ᾱς* bortkafter Endebogstavet *ς*. **Ex.** *ἄδης ἄδη*, *νεανίας -νία*, Personnavnet *Πέρσης*, *-ση*, og Mandnavne paa *-ίδης -ίδη*. Men dog have de fleste paa *ης* og alle paa *της* **Voc.** paa **Fort α**. **Ex.** *προφήτης* *προφήτᾱ* (61, h), *γεωμέτρης -μέτρᾱ* (56), Folknavnet *Πέρσης*, *-τᾱ*. Dette hidrører uidentivl fra Vocativens Liighed med Nominativen paa *α*, af hvilken man finder Levninger baade i det gamle Sprog hos Homer og i det (af det gammelæoliske dannede) latinske Sprog. **Ex.** *νεφεληγερέτα*, *ἰππότα*, *εὐρύοπα*, *ποῦτα*, *nauta*, *athleta*, *οἰ ποιήτης*, *ναύτης*, *ἀθλήτης* med den gamle Endelse *τᾱ* for *της*.

146. **Num.** Da *ης* ogsaa er Endelse i 3die Decl. kan man mærke sig, at efter 1ste gaar alle Mandnavne paa *ίδης* og *ᾱδης*, samt de af Berber dannede **Subst.** paa *ης*. **Ex.** *Ἀτρείδης*, *Ἀλκιβιάδης*, *δότης* (en Giver, af *δόω*), *βιβλιοπώλης* (*libliopola*, Boghandler, af *πωλέω*).

* 147. I **Gen. plur.** er Endelsen *ων* næsten altid **circumfleteret**, saasom den er **contraheret** af den gammelioniske Endelse *ᾶων* ell. *ἑων* (63). **Ex.** *μοῦσα*, *μουσῶν*, (af *μυσᾶων*). *πολίτης*, *-τῶν* (af *-τέων*). (Undtagne ere **Fem.** af **Adjectiva** paa **varytoneret os**, hvilke gjøre deres **Gen.** stig med **Masculinets**, samt nogle faa **Subst.** **Ex.** *ἄλλων*, *ἐλευθέρων*. *ἐτησίων*).

148. **Quantiteten** af den fem. Endelse *α* er meget forskjellig; den kan som oftest kjendes af **Accenten**. Lang er den i alle **Drytona** og **Parornt.** (undtagen i *μία*), **Ex.** *θεᾶ*, *σοφία*. Kort i alle **Proparox.** og **Propesiop.** (61, h), **Ex.** *ψάλτρια*, *σφαῖρα*. — **Masc.** Endelsen *ας* lang i alle **Casus**. — **Accus.** *αν* har samme **Quantitet**, som **Nominativ**. — **Dualens α** er altid lang.

149. Contraherede blive i 1ste Decl. de faa Ord, som oprindelig endtes paa *άα*, contr. *ᾶ*, og paa *έα* ell. *έη*, contr. *ῆ*.
 Gr. Ἀθηναία, -νᾶ. λεοντέη, -τῆ. γέα, γῆ. Ugeledes Masc. Θαλέης -λῆς, Ἑρμείας -μῆς, βορέας βορῶᾶς.

Dialekt = Endelser.

150. Keent og langt *α* bliver ionisk som oftest til *η*, sjelds nere naar det urent og kort. Gr. σοφία, ion. σοφή, gen. -ίης. Sc. men i acc. pl. uforandret *αs*. — Omvendt *η* dor. *ᾶ* (jvf. 143). Gr. τιμή dor. τιμά. — Nom. -της homerisk τᾶ (meest med Accent paa samme Sted, som de paa της) s. 143.

Gen. masc. paa ου, oprindelig αο (144) og εο, ion. εω. Gr. Ἀτρείδης, -δαο Hom. Θάλης, gen. ion. Θάλω (61, a).

Gen. pl. oprind. ᾶων, ion. ἑων, contr. ῶν dor. ᾶν (142).

Dat. pl. oprind. αῖσι, hvf. αῖς (157), ion. ῆσι og ῆσι. |

Gen. og Dat. fem. baade sing. og pl. har hos de gammel-ioniske Digtere Endelsen ηφι, endog som i 2den Decl. οφιν. Gr. εὐνήs, εὐνήφι, og βίη, βίηφι. Uigel. κλισίη, κλισίησφι og -ηφι i Dat. pl. samt ἐσχάρα, ἐσχάροφιν. (Accenten efter 36).

Endelserne αα, εα, εη, εας, blive hos de gl. ion. Digtere ikke contraherede (som 149), men udvidede til αίη, εια, είη, είας. Gr. Ἀθηναία, -ναίη, Πηνελόπεια, -πεία, Ἑρμείας, -μείας. Uigel. Ἄδυ. ἐξέης, contr. ἐξῆς, poet. ἐξείης.

§. 17. Anden Declination.

* 151. Efter 2den Decl. hviēs Masculina og Semina paa os samt Neutra paa ον, (thi Neutra paa os følge 3de Decl. ligesom Lat. corpus, -oris o. d.) Dernæst og de attiske Nomina paa ωs og ων for os og ον s. 156.

Paradigmer.

Sing.	ὁ (Ord)	ὁ (Folk)	ὁ (Menneske)	ἦ (Bei)	τὸ (Egen)
Nom.	λόγ-ος	δῆμ-ος	ἄνθρωπ-ος	ὄδ-ός	σῦκ-ον
Gen.	λόγ-ου	δῆμ-ου	ἄνθρώπ-ου	ὄδ-οῦ	σῦκ-ου
Dat.	λόγ-ῳ	δῆμ-ῳ	ἄνθρώπ-ῳ	ὄδ-ῶ	σῦκ-ῳ
Acc.	λόγ-ον	δῆμ-ον	ἄνθρωπ-ον	ὄδ-όν	σῦκ-ον
Voc.	λόγ-ε	δῆμ-ε	ἄνθρωπ-ε	ὄδ-ός	σῦκ-ον

Dual.

N.A.V.	λόγ-ω	δήμ-ω	ἀνθρώπ-ω	ὀδ-ώ	σύκ-ω
G. D.	λόγ-οιν	δήμ-οιν	ἀνθρώπ-οιν	ὀδ-οῖν	σύκ-οιν

Plur.

Nom.	λόγ-οι	δήμ-οι	ἀνθρώπ-οι	ὀδ-οί	σύκ-α
Gen.	λόγ-ων	δήμ-ων	ἀνθρώπ-ων	ὀδ-ῶν	σύκ-ων
Dat.	λόγ-οις	δήμ-οις	ἀνθρώπ-οις	ὀδ-οῖς	σύκ-οις
Acc.	λόγ-ους	δήμ-ους	ἀνθρώπ-ους	ὀδ-οὺς	σύκ-α
Voc.	λόγ-οι	δήμ-οι	ἀνθρώπ-οι	ὀδ-οί	σύκ-α

Gr. ὁ θεός. ἡ ψῆφος ὁ ἄγγελος. ὁ υἱός. βιβλίον,
ἡ νύσος. ἡ βῶλος ἡ κιβωτός. ἡ Φηγός. πρόβατον.

Accentuationen s. 56, 57, 61 a. b. jvf. 37.

* 152. Genitivendelsen i Sing. var egentlig (ligesom i Masc. af 1 Decl. 144) ο, der med det foregaaende ο contraheredes til ου, men poet. udvidedes dette oo til οιο (jvf. 150 Slutn.) Gr. (λόγο-ο), λόγου, hom. λόγοιο. (ὀδό-ο), ὀδοῦ, ὀδοῖο.

* 153. Vocativen endes ikke altid paa ε, men er ofte sliq Nom. paa ος. Gr. ὀδός, ὦ φίλος og φίλε, og altid θεός liges. Lat. deus!

* 154. Contraction skeer saa ofte der forved Endels. os og on kommer ε eller ο (efter Tab. 113 og 114). Gr.

	Singular.		Plural.		Singular.		Plural.	
N.	νόος	νοῦς	νόοι	νοῖ	ὀσέον	ὀσοῦν	ὀσέα	ὀσα
G.	νόου	νοῦ	νόων	νοῶν	ὀσέου	ὀσοῦ	ὀσέων	ὀσῶν
D.	νόῳ	νοῖ	νόοις	νοῖς	ὀσέῳ	ὀσοῖ	ὀσέοις	ὀσοῖς
A.	νόον	νοῦν	νόους	νοῦς	ὀσέον	ὀσοῦν	ὀσέα	ὀσα

Dualis

N.A. νόω νόῳ. ὀσέω ὀσῶ. G.D. νόοιν νοῖν. ὀσέοιν ὀσοῖν.
Voc. forekommer ikke; men Virgile Panthu (af Πάνθοε) viser, at den af οος maatte endes paa οε, ου. Dual. og Plur. sjeedne. Dual. paa ω acueret (imod 63).

Dialect-Endelser.

155. Gen. ου (oo), gl. ion. οιο s. 152. — Af Eggenavnne paa ος gen. ion. εω. (liges. i Masc. af 1 Decl. 150). Gr. Κροίτος,

Κροίσεω. — ου dor. ω, og Acc. ους dor. ως, hos Digt. ogsaa for: fortet os. Gr. τὼς λύκος.

Dual. οἶν hos Hom. οἶν (128, b.) Gr. τοῖν ἡμίονοῖν.

Gen. pl. ων ion. ἔων, meest i nogle Pronom. Gr. τουτέων, αὐτέων

Dat. pl. oprindelig og ion. (undertid. og hos Att.) οἰσι (137).

Endelsen φι gl. ion. i gen. og dat. sing. og pl. (som i 1ste Decl. 130). Gr. θεῶν og θεοῖς, θεόφιν.

* 156. Et lidet Antal, meest ion. og attiske Ord samt nogle Egennavne have istedetfor os og ου Endelserne ως og ων (att. εως for αος, Gr. ναός att. νεός). Disse bøies efter 2den Decl., kun at de istedetfor Endelsens ο, ου og i Neutro α beholde ω, og for οι φ (9). Gr.

	Sing. ὁ (Tempel) τὸ (Sal)		Dualis		Pluralis	
Nom.	νε-ός	ἀνώγε-ων	νεῶ	ἀνώγεω	νε-ῶ	ἀνώγε-ω
Gen.	νε-ῶ	ἀνώγε-ω	νεῶν	ἀνώγεων	νε-ῶν	ἀνώγε-ων
Dat.	νε-ῶ	ἀνώγε-φ	som Gen.		νε-ῶς	ἀνώγε-φς
Acc.	νε-ὸν	ἀνώγε-ων	som Nom.		νε-ός	ἀνώγε-ω
Voc.	νε-ός	ἀνώγε-ων	som Nom.		νε-ῶ	ἀνώγε-ω

Accent. s. 56, 57 (undt. at gen. sing. forbliver oxyton.), 61 a.

157. De sædvanligste af disse Ord ere: ὁ λεώς (att. for λαός) Folk, hvoraf Μενέλεως v. fl. ὁ λαγώς Hare, ὁ ταώς Raafugl, ὁ κάλως Stibstov. ἡ ἄλως Tærsteklads. ἡ ἔως att. (dor. ἰώς, ion. ἡώς 3 Decl.) Morgenrøde. — Ligeledes Adj. εὐγεω, εων, af god Jordbund (γέα), πλέω (att. f. πλέος) fuld, ἀγήρωσ hom. f. ἀγήραος) som ikke ældes, ἰλέω (att. f. ἰλαος) munter, gunstig, ἄνεω (att. og hom. f. ἄν-αος, ἄναυος) ikke mælende, tav. — Endelig Mandssnavne Τυνδάρεωσ, Βριάρεωσ Hom. Stedsnavne Ἄδωσ, Κῶσ, Κέωσ, Τέωσ, (hvilke sidste, saavel som nogle af de øvrige, ogsaa have acc. sing. paa ω, som Nomina paa ως af 3 Decl. 138).

158. Accent paa antepenult. har sin Grund i at εω kun er een Stavelse (61, a.)

§. 18. Tredie Declination.

* 159. Efter 3die Decl. flecteres ikke blot alle de Nomina, som have en anden Endelse, end de til 1ste og 2den Decl. henhørende (s. 136); men endog de paa *ας* og *ης*, som ei ere Mandsnavne (146), Gr. *κακότης* Ondskab, *λαμπάς* Fakkell; og Neutra paa *α* (det ion. *η*) og *ος*, samt paa *ον* af Adj. paa *ων*. Gr. *τὸ τέκος* Barn, *τὸ σῶμα* Legem, *τὸ κάρη* Hoved, *τὸ μείζον* det større.

* 160. Kjønnet lader sig kjende af Endelsen i følgende:

Masc. ere Subst. paa *εύς*, paa *ς* for *ντος* (gen. *-ντος*), og de fleste paa *ήρ*. Gr. *ὁ τοκεύς* Fader, *ὁ ὀδούς*, *-οντος* Tand, *ὁ ἀστήρ* Stjerne.

Semin. ere Subst. paa *ω*, *άς* (gen. *άδος*), Egenskabsord paa *-της* (gen. *τητος*, lat. *-tas*, g. *tatis*), og de fleste paa *ις*. Gr. *ἡ ἡχώ* Echo, *ἡ μυριάς* Myriade, *ἡ φιλότης* Hjærlighed, *ἡ πόλις* Stad.

Neutra ere alle paa *α*, *η*, *ι*, *υ*, *ορ*, *ος* (gen. *εος*) samt de fleste paa *αρ* og *ας* (gen. *ατος*). Gr. 159, *τὸ μέλι* mel, *ἄστυ* Byen, *ἥπαρ* Lever, *ἤτορ* Hjerte, *ἅλας* Salt.

* 161. Paradigmer.

<i>Sing.</i>	<i>ὁ</i> (Maaned)	<i>ἡ</i> (Fakkell)	<i>ὁ</i> (Løve)	<i>ὁ</i> (Fader)	<i>τὸ</i> (Legem)
N.	<i>μήν</i>	<i>λαμπάς(δς)</i>	<i>λέων</i>	<i>πατήρ</i>	<i>σῶμα</i>
G.	<i>μην-ός</i>	<i>λαμπάδ-ος</i>	<i>λέοντ-ος</i>	<i>πατρ-ός</i>	<i>σώματ-ος</i>
D.	<i>μην-ί</i>	<i>λαμπάδ-ι</i>	<i>λέοντ-ι</i>	<i>πατρ-ί</i>	<i>σώματ-ι</i>
A.	<i>μῆν-α</i>	<i>λαμπάδ-α</i>	<i>λέοντ-α</i>	<i>πατέρ-α</i>	<i>σῶμα</i>
V.	<i>μήν</i>	<i>λαμπάς</i>	<i>λέον</i>	<i>πάτερ</i>	<i>σῶμα</i>
<i>Dual.</i>					
N.A.V.	<i>μῆν-ε</i>	<i>λαμπάδ-ε</i>	<i>λέοντ-ε</i>	<i>πατέρ-ε</i>	<i>σώματ-ε</i>
G.D.	<i>μην-οῖν</i>	<i>λαμπάδοιν</i>	<i>λέοντ-οιν</i>	<i>πατέρ-οιν</i>	<i>σώματοιν</i>

Plur.

N.	μῆν-ες	λαμπάδ-ες	λέοντ-ες	πατέρ-ες	σώματ-α
G.	μην-ῶν	λαμπάδ-ων	λέοντ-ων	πατέρ-ων	σωμάτων
D.	μη-σί(88)	λαμπά-σι	λέον-σι	πατρ-άσι(90)	σώμα-σι
A.	μῆν-ας	λαμπάδ-ας	λέοντ-ας	πατέρ-ας	σώματ-α
V.	μῆν-ες	λαμπάδ-ες	λέοντ-ες	πατέρ-ες	σώματ-α

Om Accentuationen s. 56, 57, 59 og 55.

* 162. Casus i den 3die Decl. dannes ved at føie Endelserne *ος, ι* o. s. v. til Ordstammen, som vel undertiden findes ligesvem i Nominativen (Ex. i μῆν), men dog som oftest der havde en mere fuldtoneende eller velklingende Endelse, end der foran Casusendelserne brugtes. Ex. Stammen *κι*, gen. *κιός*, nom. *κί-ς*. Et. *κόρακ*, *κόραξ* (97). gen. *λέοντ-ος* nom. *λέων*. gen. *ἔπ-εος* nom. *ἔπ-ος*. g. *τοκ-έος* n. *τοκ-εύς*. For altsaa nu af Nominativen, hvori Ordet sædvanlig for sig nævnes, at danne de øvrige Casus, maa man mærke Følgende:

* 163. Nominativendelsen *ς* (ogsaa naar den indbefattes i *ξ* eller *ψ*) er blot en Velklængsel (97) som ei hører med til Ordstammen, hvorfor den bortfalder forved Casusendelserne. Ex. *κίς* *κι-ός*, *ἄλς* *άλ-ός*, *σάρξ* (*κς*) *σαρκ-ός*, *λαίλαψ* (*πς*) *λαίλαπ-ος*. (Undt. den gl. hom. Gen. *δέμιστος* af *δέμις*). — Og var forved Nom. Endelsen *ς* bortfaldet et Tungebogstav (83) eller et *ν* (88), da kommer dette tilbage i de andre Casus, hvor intet *ς* paafulgte (89). Ex. *παῖς* (for *παῖδς*) *παιδός*. *πᾶς* (for *πάντς*) *παντός*. *όδους* (for *όδόντς*) *όδόντος*. *θείς* (for *θέντς*) *θέντος*.

* 164. Num. ligesom *ς*, bortfalder sædvanlig og *ς* (92) af Endelsen *αρ* foran *τ* i Casusendelserne (165). Ex. *τὸ ἦπαρ*, gen. *ἦπα-τος*. ligesaa *τὸ ἄλειφαρ*, *δέλεαρ*, *στέαρ*, *φρέαρ* og de hom. *εἶδαρ*, *ὄνειαρ*, *ἦμαρ* pl. *ἦματα*. (Men *ὶ δάμαρ* g. *δάμαρτος*).

* 165. Substantiva paa *α*, samt endeel paa *ι*, *αρ* (164), *ν* og *σ* (163) have forved Casusendelserne et *τ*, hvad enten

nu dette hører til Ordstammen eller er indskudt for Wellyds Skyld, (som i Lat. a ātis, as ātis). Gr. σῶμα σώματος, μελί μελιτος, λέων λέοντος, Ξενοφῶν -φῶντος.

* 166. Nomina paa ην, ηρ, ης, og ων, ωρ, ως, ω forte som oftest i de andre Casus Nominativendelsens lange Vocal η til ε, og ω til ο. Gr. φρῆν φρενός, ἀήρ ἀέρος, ἀληθείς -θείος, og ligesaa ἀλώπηξ -πεκος. δαίμων -μονος, λέων λέοντος, ῥήτωρ -ορος. ως og ω s. 188. Eigel χεῖρ i Dat. pl. χερσί, og ion. i alle Casus ε. — Dog i visse Slags Ord stæer denne Forkortelse ikke, saasom i Egenstabsord paa της gen. τητος, i adskillige nom. propria, saaf. Ἀπόλλων, Μαραθῶν, samt i endel andre især eenstavelses Ord, som maae læres af Lexikonnet.

* 167. Anni. Deuden synkoperes (123) i visse Subst. paa της (neml. πατήρ, μήτηρ, Δημήτηρ, θυγάτηρ og γαστήρ) dette forforkortede ε i Gen. og Dat. sing., samt i Dat. pl., hvor tillige efter ρ indskydes α (90). Gr. πατήρ, πατέρος og πατέρι (Hom.) πατ-ρός, πατ-ρί, (πατ-ρσί) πατράσι. Ligesaa synkoperes endog i alle Casus ἀνήρ (hos Digterne ogsaa Δημήτηρ og θυγάτηρ) men saaledes at ἀνήρ istedetfor ε faaer et indskudt δ (95) ἀνδρός, ἀνδρί, ἀνδρα. pl. ἄνδρες, ἀνδρῶν, ἀνδράσι. Hos Homer findes ofte den oprindelige Form πατέρες, ἀνέρες o. d. — Paronyt. μήτηρ og θυγάτηρ accentueres i de andre Casus ligesom Dryt. πατήρ (39), men Δημήτηρ paa 3die fra Enden, Δήμητρος &c.

* 168. Subst. paa ος (neutr.) εὐς og endeel paa ις, υς, v, bortkaste Nominativendelsen og faae da et ε foran Casusendelserne, samt de fire sidste i Gen. istedetfor εος att. Endelsen εως. Gr. τεῖχος, τεῖχ-εος contr. τείχους. τοκεύς τοκ-έως, πόλις πόλεως, πῆχυς πήχ-εως, ἄστυ ἄστ-εος, att. ἄς-εως. (Accent. s. 36, 37 og 61, a.)

169. I nogle Ord ere de øvrige Casus saa afvigende fra Nom. at man til dem maa antage enten en anden Stamme eller dog en anderledes endende Nominativ. Saadanne ere:

Ζεύς Zeus, gen. Διός (af Δίς) og poet. Ζηνός (af Ζήν).
 γυνή Kvinde, — γυναικός (af γύναιξ 165). Voc. γύναι (97).

γάλα Mælk,	gen. γάλακτος (af γάλαξ 163, lat. lac 97).
πούς Fod,	— ποδός (af πόδς 85, o forlænget som i 88).
οὐς Øre,	— ὠτός (af det dor. ὠς), ion. ἕας, ἕατος Hom.
γόνυ Knæ,	— γόνατος (af γόνας), ion. γύνατος og γῆνος.
δόρυ Stang,	— δόρατος (af δόρας), ion. δέρατος og δῆρος.
ὔδωρ Vand,	— ὕδατος (af ὕδας eller ὕδαρ, 163, 164).
κύων Hund,	— κυνός (synkop. f. κύονος eller af κύν, 39).

* 170. Omvendt kan man nu af de andre Casus finde Nominativformen ved at bortkaste Casusendelsen og lade de Forandringer fare, som fulgte af denne. Ex. παιδ-ός Nom. παι-ς (163), σώματ-ος σώμα (165), φρεν-ός φρήν (166). Herved ledes man til at kunne finde Ordet i Lexikon'et, hvoraf det er bedst altid at lære Gen. tilligemed Nominativen.

* 171. *Accus. sing. m. og f. af Nomina paa ις, υς, ους, αυς*, faaer, ligesom i de to første Declinationer, Endelsen *ν* i følgende to Tilfælde:

a) Have de i gen. reent *ος* (*ιος, υος, οος, αος*) eller att. *εως*, da endes acc. ikke paa *ια, να, οα, αι*, men paa *ιν, υν, ουν, αυν*. Ex. πόλις, g. ion. πόλιος, acc. πόλιν. βότρυς, -υος, -υν. βοῦς, βοός, βοῦν (dog poet. ogsaa βόα), ταῦς, g. dor. ναός att. νεώς, ναῦν (men ion. af νηῦς νῆα, og ligel. af -υς ion. undertiden -φα, Ex. εὐρύς, εὐρέα Hom.) Dgsaa λάας, c. λαῦς, g. λαός, a. λάαν, λαῦν.

* 172. b) Have de i gen. ureent *ος* (*δος, τος, ϑος*), da faae Dxytona i acc. blot *α*, men Hartytona (53) baade *α* og (især att.) *ν*. Ex. ἔρις, -ιδος, ἔριδα og ἔριν. χάρις, -ιτος, -ιτα og -ιν. ὄρις, -ιθος og ὄρνεως, -θα og ὄριν. κόρυς, -υθος, -υθα og -υν. ligelædes εὐελπίς og πολύπους, hvorimod Stamordene ἐλπίς og ποῦς med Zonen paa ultima kun have ἐλπίδα og πόδα. Dgsaa κλείς, -ειδός, sjønt ornt har baade κλείν og κλείδα, og pl. saavel κλείς (ion. κληίς) som κλείδες og κλείδας.

173. Num. Togle paa *ων* tabe af Acc. paa *ωνα* og *ονα* detes *ν* (91), hvorefter da *ωα* og *οα* contraheres til *ω* (ligesom 195). Ex. Ἄπολλων, -ωνα, ω. κυκῶν, -κεῶνα, -κεῶ. ἄλων, ἄλωνα, ἄλω. εἰκῶ, -όνα, poet. εἰκῶ, plur. ὄνας, εἰκοῦς (jvf. 196).

* 174. *Vocativus sing.* er i Neglen liig *Nomina* tiven. Dog a) forfortes Endelsens η og ω hvor det sfeer i de andre Casus (166) (samt i σωτήρ, Ποσειδῶν og Ἀπόλλων, sjeent samme ellers beholde η og ω) og tillige træffes gjerne *Accens* ten en Stavelse tilbage, undtagen i *Adjectiva* paa ής. Gr. πατήρ voc. πάτερ. μήτηρ (61 a) μητηρ (61 b). θυγάτηρ θύγατερ. δαίμων δαίμων. Πόσειδον endog proparox. Σωκράτης Σώκρατες, men Adj. ἀληθής, -θείς.

* 175. b) bortkastes s af Ord paa εύς, ofte og af *Varytona* paa ις, υς, samt af παις, γραῦς, βοῦς. Gr. βασιλεύς -λεῦ, πολις πόλι, βότρους -υ, παις παῖ. Ligesaa af Ord paa ᾶς og εις for -υς ell. -υτις, hvor da ν kommer tilbage (163). Gr. μέλας(υς), μέλαν. χαρίεις(υτις), χαρίεν. Αἴας Αἴαν. Dog beholde nogle n. propria blot langt α. Gr. Ἄτλας(υτις), Ἄτλα. Dgsaa ξ bortfalder af γύναξ (169) og af ἄναξ (om en Gud).

* 176. c) bliver Endelsen ως og ω i Voc. οι. s. nedfor 188.

* 177. *Dativus plur.* danner man bekvemmost af *Dat. sing.* ved at forandre Endelsen ι til οι, og, hvis der da foran σ kommer et ν eller Tungebogstav, iagttage No. 88 og 83. Gr. ἔπος ἔπε-ι ἔπε-σι. μήν μην-ί μη-σί. γέρον γέροντι γέρου-σι. ὕδωρ ὕδατι ὕδα-σι. τυφθεῖς -θέντι -θεισι. Dog i paroxyt. *Adjectiver* paa εις uden at forlænge ε til ει. Gr. Φωνήεις -ήεντι Φωνήε-σι.

* 178. Men i Ord paa ευς, αυς, ους beholdes *Nomi* nativens *Diphthong* foran οι, saa at dat. pl. blot sjeer ι til *Nominativ* endelsen. Gr. τοκεύς τοκεῦσι. ναῦς ναυσί. βοῦς βοусί. — Om dat. pl. paa άσι af *Nom.* paa ης s. 167. Dg ligesaa υίός (af υῖς) υιάσι (199).

179. *Jonisk* endes dat. pl. ofte paa εσι (uaccentueret), og poet. εσσι (42), hvilken Endelse da ligeledes ombyttes med den sing. *Dativ* ι. Gr. ἔπος ἔπε-ι ἐπέ-εσσι. παῖς παιδ-ί παιδεσι og παιδεσ-σιν. πᾶς παντ-ί πάντεσσι. κύων κυν-ί κύνεσσιν. Sammentraf hers

ved ε-ε, da bortfaldt ofte det ene ε. Gr. σπέος σπέ-εἰ σπέ-εσι σπέσι og σπέεσι.

180. Ligesom i de to første (150, 153) høves hos Hom. og i 3die Decl. en Gen. og Dativendelse baade sing. og pl. paa Φι, όφι, ευσφι (f. εοςφι) og (i Neutra paa ος) εσφι. Gr. ναῦς ναῦφιν, κοτυληθῶν -δονόφι, ἔρεβος ἐρέβευσφι, ὄχος ὄχεσφι.

181. Dual. οἶν homi. οἶν (128). Gr. ποδοῖν. — Gen. pl. ων ἰον. ἔων.

Contracte Former.

* 182. Contraction finder Sted naar til Stammens Endevocal støder Flexionsendelsens Begyndevocal (110), enten strax i Nominativ og da i alle Casus (όλοπαθῆ), eller kun i enkelte andre Casus (όλιγοπαθῆ). Disse contracte Former ere 4 Slags:

* 183. 1ste Slags eller όλοπαθῆ ere de, som endes paa ἦεις, όεις (f. ἦεντς, όεντς (88) og ioniske Navne paa -κλέης. f. Gr.

τιμήεις, τιμῆς (118), gen. τιμήεντος, τιμῆντος o. f. v. πλακόεις, -κοῦς (115). — πλακόεντος, -κοῦντος o. f. v. Ηρακλέης ion. Ηρακλῆς att. Gen. -κλέεος, -κλέους. Dat. κλέει, -κλέει, κλεῖ. Acc. -κλέεα, -κλέα. Voc. Ηράκλεες, 'Ηράκλεις (113), og ὦ 'Ηράκλες (af -κλῆς, 174). Ligel. Περικλῆς, Θεμισοκλῆς, (ion. κλέης). Jonisk ogsaa af Ηρακλῆς g. κλέος o. f. v. poct. -κλῆος o. f. v. Men Adject. paa κλέης oryt. f. 185. — Contr. overalt er ogsaa ὁ λάας, λᾶς, g. λᾶος f. 171.

* 184. 2det Slags, Nomina paa ης, ες, ος, ας, samt ως og ω, contraheres i alle de Casus hvor to Vocaler støde sammen. Gr.

Sing.	ὁ, ἡ (sand)	τὸ (Muur)	τὸ (Horn)
Nom.	ἀληθῆ-ς	τειχος.	κέρας (jvf. 186).
Gen.	ἀληθέ-ος, θούς.	τειχε-ος, χους.	κέρα-ος, ρως.
Dat.	ἀληθέ-ϊ, θεῖ.	τειχε-ϊ, χει.	κέρα-ϊ, ρα.
Acc.	ἀληθέ-α, θῆ.	τειχος.	κέρας.
Voc.	ἀληθές, (174).	τειχος.	κέρας.

Dual.

N.A.V.	ἀληθέ-ε, θῆ.	τείχε-ε, χῆ.	κέρα-ε, ρα.
G. D.	ἀληθέ-οιν, θοῖν.	τειχέ-οιν, χοῖν.	κερά-οιν, ρῶν.

Plur.

Nom.	ἀληθέ-ες, θεῖς.	τείχε-α, χῆ.	κέρα-α, ρα.
Gen.	ἀληθέ-ων, θῶν.	τειχέ-ων, χῶν.	κερά-ων, ρῶν.
Dat.	ἀληθέ-σι	τείχε-σι.	κέρα-σι.
Acc.	ἀληθέ-ας, θεῖς.	τείχε-α, χῆ.	κέρα-α, ρα.
Voc.	ἀληθέ-ες, θεῖς.	τείχε-α, χῆ.	κέρα-α, ρα.
Gr.	ἡ τριήρης (ναῦς).	τὸ ἔπος.	τὸ κρέας.
	ὁ Δημοσθένης.	τὸ σκέλος.	τὸ δέπας.

Neutra paa es som deres Commun. paa ης, undtagen at Acc. og Voc. er som Nom. og alle tre i Plur. endes paa εα contr. η (137). Gr. ἀληθές, ἀληθέα θῆ.

185. Num. 1. Et Endelsen εα (i acc. s. og neut. pl.) reent (10), contraheres den til α (115). Gr. εὐφυής, -υέα, -υᾶ. — Egeledes Adjectiva paa έης, ucontr. i Nom. men Acc. paa εέα contr. εᾶ, poet. εᾶ og pl. έας. Gr. ευκλής og υπερδέής, g. -έος -εοῦς, a. ευκλεᾶ, υπερδέᾶ Hom. Egesaa Subst. κλέος, χρέος plur. poet. κλεᾶ, χρεᾶ.

186. Num. 2. Nogle paa as declineres ogsaa ατος, ατι ο. s. v. (165). Gr. κέρας, κέρατος. — Ionist flecteres de og som Nom. paa os, g. εος. Gr. κέρας, κέρεος, κέρει. Egeledes af ὕδρας brugel. ὕδωρ s. 169 en Dativ ὕδει (Hesiod.) huf. og en Nom. ὕδος (Kallim.)

187. Af Nom. paa os bliver Gen. εος poet. og contr. til εως. Gr. έρεβος, g. έρέβευς (s. εο 115).

* 188. Paradigmer af Femin. paa ως og ω i Sing.

Nom.	ἡ αἰδώ-ς (Undseelse).	ἡ ἠχώ (Echo).
Gen.	αἰδόος, αἰδοῦς.	ἠχό-ος, ἠχοῦς.
Dat.	αἰδό-ϊ, αἰδοῖ.	ἠχό-ϊ, ἠχοῖ
Acc.	αἰδόα, αἰδῶ.	ἠχό-α, ἠχώ (Dryt.)
Voc.	αἰδοῖ (176)	ἠχοῖ (176).

Dual. og Plur. efter Formen paa *ος* af 2den Decl. *αι αιδοι* o. s. v. — Men **Masc.** ἥρωσ, g. ἥρωσ, d. ἥρωϊ, a. ἥρωα, ἥρω. **Plur.** ἥρωες og a. ἥρωας, ἥρωσ. — **Particip.** paa *ως* g. *ότος* o. s. v.

189. **Zonerne** danne af nom. propria paa *ω* Acc. paa *οῦν*. Gr. Ἰώ, Ἰοῦν.

* 190. **3die Slags, Nomina** paa *εύς* samt paa *ις, υς, ι, υ*, med reen Genitivendelse contraheres allene i **Dat. sing.** og i **Υ. Ν. Υ. plur.** Men *εν* forforktes (undtagen i **Dat. plur.** 178) til *ε*. Ligeledes *ι* attist og i nogle ogsaa *υ* (168) undtagen i **Acc.** og **Voc. sing.** (174, 175). Af de paa *ις* beholdes *ι* fordertmeste kun ionist, og **Gen.** dannes attist og almindelig paa *εως*. Gr.

<i>Sing.</i> ὁ (Fader).	ἡ (Stad).	ὁ (Albuc).
N. τοκέις.	πόλις.	πήχυσ.
G. τοκέος ion. εἰως att.	πόλιος ion. εἰως att.	πήχεος ion. εἰως att.
D. τοκέϊ, τοκεῖ.	πόλι-λι, att. πόλει-λει	πήχε-ϊ, πήχει.
A. τοκέ-α ucontr.	πόλιω (171).	πήχων (171).
V. τοκεῦ (175).	πόλι og πόλις.	πήχου.
<i>Dual.</i>		
N.A.V. τοκέ-ε.	πόλιε, att. πόλεε	πήχεε.
G.D. τοκέ-οιν.	πολίοιν, att. πολέοιν.	πήχέοιν.
<i>Plur.</i>		
N. τοκέ-ες, τοκεῖς.	πόλιες-λις, -λεες-λεις.	πήχες-χεις.
G. τοκέ-ων.	πολίων, att. πόλεων.	πήχων.
D. τοκεῦσι (178).	πόλισι, att. πόλεσι.	πήχεσι.
A. τοκέ-ας, τοκεῖς.	πόλιας-λις-λεας-λεις.	πήχεας, -χεις.
V. som Nom.	som Nom.	som Nom.

Som de paa *ις* og *υς* flecteres og de paa *ι* og *υ* med den Forskjel, som **Υeutra** have (137). Gr. σίν^απι, εως, ion. σίνηπι, ιος. ἄστν, εος, att. εως, pl. ἄστεα ἄστη.

191. Som πῆχυς declineres kun de baryt. Subst. πέλεκυς, πρέσβυς samt. Plur. af ἔγγχελυς, og paa υ ἄστυ og πῶϋ. Eigeledes alle Adjectiva paa υς, neutr. υ, paa det nær, at de have i Gen. έος, ikke έως, hvilket er deres Adverbendelse. Gr. ήδύς, n. ήδύ, g. ήδέος, adv. ήδέως. De øvrige beholde deres υ. Gr. ίχθύς, g. ίχθύος, d. ύί, υί. pl. -ύες og ύας contr. υς.

192. De paa ις g. ιος have ionisk og hos att. Digtere ogsaa εος o. s. v. homerisk ηος o. s. v. Gr. πόλις, πόληος, πόληι, πόληα (Hesiod.) Eigesaa de paa εύς. Gr. τοκεύς, 'Οδυσσεύς, g. -ήος o. s. v.

193. Ord paa recent εύς contrahere i Gen. Endelsen έως til ως, og i Acc. έα til ᾶ (ligesf. 183). Gr. Πειραιεύς (Piræus), -ραιέως -ραιῶς, -ραιέα -ραιᾶ.

194. Ordet ή ναύς (navis) dor. νᾶς, g. ναός o. s. v. ion. νηύς, νηός, νηί, νηᾶ, νηῦ o. s. v. poet. ogsaa g. νεός, a. νέα, pl. νέες o. s. v. Men attisk og almindelig blandet saaledes:

Sing. N. ναῦς. G. νεώς. D. νηί. A. ναῦν (l. navim).

Plur. — νῆες. — νεῶν. — ναυσί (178). — ναῦς (l. naves).

Eigesaa γραῦς, men overalt med α, ion. η.

* 195. Det 4de Slags ere Comparativer paa ων, som i Acc. sing. og Nom. Acc. Voc. plur. tabe deres ν (91) og derpaa contrahere Vocalerne. Gr. μείζων, acc. s. og neutr. pl. μείζονα, -ζοα, -ζω. nom. pl. μείζονες, -ζοες, -ζους. Acc. -ζονας, -ζοας, -ζους. Eigeledes nogle faa Nomina, s. εικών 173.

196. Undertiden forandres og Subst. Endelsen ων til ω, der da declineres som ήχώ (188). Gr. Γοργών, Γοργῶ g. Γοργούς. ἀηδών, -δῶ, -δούς. χελιδών Voc. δοί.

§. 19. Anomalisk Declination.

197. Nogle Ord ere έτερόκλιτα, d. e. kunne flectes efter to Declinationer:

a) naar samme Nominativendelse pæfser for begge. Gr. Θαῆς (Θάλης), gen. Θαλοῦ (ion. Θάλεω 130) og Θαλητος. Σωκράτης, g. -τους, men acc. -τη og -την. Ἄρης, εος (ei contr.),

"Αρεα og "Αρην. γέλωσ, γέλωτα og γέλων. πάτρως γ. -ω og -ως, α. -ωα og -ων.

198. b) naar Ordet har dobbelt Nominativform, hver af sin Declination. Gr. Δημήτηρ og Δήμητρα, γ. -τροσ og -τρασ. δάκρυον, -ύου og δάκρυ, -ουσ. ὁ σκύφος, -ου, og τὸ σκύφος, -εοσ. s. og 196.

199. c) naar Casus ere dannede af en anden Nominativform, end den brugelige (μεταπλασμός). jevnf. 169. Gr. δένδρον dat. pl. -οισ, men og δένδρεσι (af det ion. τὸ δένδρον, -εοσ). διάκτοροσ, ου og οροσ (af διάκτωρ) Hom. ἐρίηροσ pl. ἐρίηρες (som af ἐρίηρ) Hom. Ἄιδησ, εω ion. og ἄιδοσ, ἄιδι (af αἴδωσ) Hom. υἰόσ, οὔ ο. s. v. men og (af υἷσ) γ. υἷοσ ο. s. v. d. pl. υἰάσι (178), og (af υἷήσ) υἰέοσ ο. s. v. (efter 184). Saadanne Ord, som have dobbelte Casusformer, kaldes og abundantia.

200. Num. 1. Ogsaa gives der abundantia, som have to Casusformer efter een og samme Declination. Gr. ὄρνισ γ. ὄρνεωσ og ὄρνιθοσ ο. fl. s. 172.

201. Num. 2. Undertiden ere Heteroclitia ogsaa Heterogena (ἑτερογενῆ) naar deres Casus i Plur. ere af andet Kjønn end den brugelige Sing. ligesom i Lat. locus, loci og loca. Gr. ὁ σῖτοσ, τὰ σῖτα. ὁ δεσμόσ, οἱ δεσμοί og τὰ δεσμά. ἡ κέλευθοσ, ἡὸσ Digt. ofte τὰ κέλευθα. Ved denne neutr. Plural betegnes ikke saa meget et Antal som en sammenhængende Mængde.

202. Ogsaa findes der, meest hos Homer, adskillige Defectiva (ἑλλειπτικά), som mangle de fleste Casus, især Nom. s. Gr.

ἄλκι hom. Dativ af ἄλξ, brugelig ἀλκή (Styrke).

ἀρνόσ Gen. af ἀρήν (som 167), brug. ἀμνόσ, senere og i Nom. ὁ ἀρνόσ (Ram).

δέμασ, τὸ, (Legemstiftelse), kun i Nom. og Acc.

εὖσ (god) Hom. Acc. εὖν. Gen. ἐήοσ, som Possessiv, ligesom φίλοσ, til alle 3 Personer, og εἰών af neutr. pl. τὰ εἰά ο: τὰ ἀγαθά, s. Pl. ω, 528.

ἤρα φέρειν ell. ἐπιφέρειν τινι (adskilt ἐπὶ ἤρα φέρειν), sandsynl. n. pl. af et Adj. ἤροσ, behagelig, af ἄρω, pøser.

λίπ' ελαίω ἀλείφεισθαι Hom., og i Prosa λίπα, forkortet ved Salens Hurtighed af λίπα f. λίπαι dat. af τὸ λίπας og λίπα Sedme. Det tilsoiede ελαίω er da Adj. af ἐλαία ell. ἐλαία Olive, alts. med Oliveolie.

λίτι og λίτα, dat. og acc. enten af det ubrugelige λίσ (for λίνυς lin-teum) eller af τὸ λί, forkortet af Adj. λίσσον, λείον eller λιτόν glat, hvs. ogsaa pl. τὰ λίτα, glat Linklæde, uden Figurer.

ὄναρ, Drømmebillede, og ὕπαρ, virkeligt Syn, kun i Nom. og i Acc. (κατ')ὄναρ og ὕπαρ som Adv. i Drømme og vaagen.

ὄσσε n. og acc. dual. Vinene; g. ὄσσων, d. ὄσσοις efter 2 Decl.

τάν, sædv. ὦ τάν, o du! ogs. pl. οἱ! rimeligst forkortet af τάνος dor. f. τήνος som er ion. f. κείνος, ἐκεῖνος, ligesom ὦ οὗτος! (f. dette Pron.). (Andre skrive det ὦ ταν f. ὦ ἔτα Voc. af ἔτης).

Ann. νέωτα ell. eis νέωτα, ad Mare. er ikke en defectiv Acc. men snarere Adv. aol. f. νέωσε, νέωτε, ligesom ἐτέρωτα f. ἐτέρωσε, da Adverbia og kunne have Πραpos. foran sig.

203. Nogle Nomina bruges blot i Plural, især Byers og Sesters Navne, samt andre Ord, som tilkjendegive en sammenhængende Mængde. Gr. αἱ Ἀθῆναι, Θῆβαι, Athenae, Thebae. τὰ Διονύσια (ιερά) Bacchusfesten. ἔγκατα Ζηνὸς volde. οἱ ἐτησίαι, (ἄνεμοι), Marsvinde, Pasfatvinde (af ἐτησίαι).

204. Udeclinerede (ἄκλιτα), hvis Casus altsaa tilkjendegives ved Artiklen eller blot ved Constructionen, ere Bogstavnavne, Cardinaltal fra 5 til 100, samt nogle fremmede Ord. Gr. τὸ ἄλφα. οἱ, αἱ, τὰ πέντε, fem. Μαριάμ, Maria. τὸ πάσχα, Paaske. — Ligeledes nogle, ventelig fra den daglige Tale laante, apokoperede Neutralformer hos Homer (124), dog kun i nom. og acc. saaf. δῶ for δῶμα, τὸ κρεῖ f. ἡ κρεῖθή.

205. Nogle orientalske Navne stiltage blot i nom. s, og i acc. v. Gr. Ἰησοῦς, a. Ἰησοῦν, gen. dat. voc. Ἰησοῦ. Μωυσῆς Moses (14), g. -σῆ, d. -σῆ, a. -σῆν. Λευίς, Λευῖν, Levi.

§. 20. Adjectiverne.

* 206. De græske Adjectiva have, ligesom de latinske, enten tre Endelser, een for hvert Kjønn især (129); eller to, een fælles for Masc. og Fem., og een for Neutr. eller een, fælles for alle tre Kjønn.

* 207. 3 Adjectiva af tre Endelser ere disse

i Masc.	Fem.	Neutr.	ὁ	ἡ	τὸ
ος ureen,	η,	ον.	Ἐρ. καλός,	καλή,	καλόν.
ος reen,	ᾱ*),	ον.	— ἅγιος,	ἁγία (148),	ἅγιον.
ρος	ρα (143),	ρον	— φοβερός,	-ρά,	-ρόν (56).

*) Dog have paa oos i Fem. ὄη, medmindre der gaaer ρ foran. Ἐρ. θοός θοή, ὄγδοος ὄγδοή, men ἀθρόος ἀθρόα. — Det rene α i Fem. er (ligesom η) langt, undt. i δια, πότνια (148) og μία.

ὕς (gen. ἑός, 191), εἶᾶ (ion. ἑά), ὕ. Ἐρ. ἡδύς (g. ἡδέος), ἡδεῖα, ἡδύεις (paronyt), εσσαᾶ (61 b), εν. Ἐρ. χαρίεις (-εντες), -ρίεσσα, -ρίεν.

Men i Participium:

ὕς (g. ὕντος), ὕσαᾶ, ὕν. og εἰς (ornt.) εἰσαᾶ, ἐν. Ἐρ. δεικνύς, τιθεῖς.

* 208. Som de andre Participia paa ων (decl. som λέων 161) οὔσα (88) ον, og ας (f. αντες 88), ασα, αν, boies Adjectiverne: ἐκών, ἐκούσα, ἐκόν (frivillig), med comp. ἀέκων, ἄκων (56). πᾶς, πᾶσα, πᾶν (al), med compos. ἅπας og σύμπας. Men μέλας og τάλας (f. vs) have f. -λαινα, n. -λαν.

* 209. Μέγας (stor) har af sig kun acc. μέγαν og neut. μέγα, og ligeledes πολύς (megen) — — πολύν — πολύ, men Fem. μεγάλη og πολλή, samt de øvrige Casus i alle Kjønn og Tal, af det ubrug. μέγας og ældre ion. πολλός, hvf. og n. πολλόν. — Dog findes hos Hom. ogsaa πολύς decl. i m. og n. som andre Adj. paa ὕς. Ἐρ. gen. πολέος, d. pl. πολέεσι.

* 210. Ἄλλος samt Artiklen (140) og endeel Pronom. ender dets Neutrum paa ο. Ἐρ. ἄλλο. οὗτος, n. τοῦτο.

211. Af barytonerede Adj. paa *ος, υς, ους* bruges endeel som *communia*, uden særskilt *Femininendelse*. Dette sfeer ved alle sammensatte (om end deres *simplicia* som *oxytonerede* vare af tre *Endelser*). Ex. *ὁ, ἡ ὑπέροδινος* (af *δεινός, ἡ, ὄν*). *ὁ, ἡ εὐφωνος* (af *εὐ* og *φωνή*). *ὁ, ἡ ἀδακρυς* (af *δακρῦ*). *ὁ, ἡ δίπους* (af *δίς* og *πούς*), *εὐνους* (154). Ligel. ved endeel afledede og enkelte. Ex. *ὁ, ἡ ἐδάδιμος* (af *ἔδω*), *ὁ, ἡ βάρβαρος, ἡ συχος, τιτασος*. Hos *Digtere* endog ved nogle *oxytonerede*, Ex. *ἡδὺς αὐτμή* (sem.) Hom. Men *Oxytona* paa *ικός, τός, στός* o. d. beholde tre *Endelser*. Ex. *ἐπιδειτικός, ἀνεκτός, ἡ, ὄν*. — Omvendt bruge *Digterne* adskillige af to *Endelser* undertiden med tre. Ex. *ὁ, ἡ ἀθάνατος*, hos Hom. ogsaa sem. *ἀθανάτη*. Særligt kan herom et givés fuldkommen bestemte Regler.

212. Contracte Adjectiva af tre Endelser ere:

1) nogle paa *εος, εα, εον*, contr. *οῦς, ἦ* (efter *ρ: ā*), *οῦν* (64), som tilkjendegive af hvad *Materie* noget er. Ex. *χρῦσεος, εα, εον*, c. *χρυσουός, σῆ, σουν* (af *Guld*). *ἀργύρεος, εα, εον*, c. *ἀργυρουός, ρᾶ, ρουν* (af *Sølv*).

2) *Talordene* paa *πλόος, όη, όον* (116), Ex. s. 255. og *Adj. composita* af to *Endelser* paa *οος*. Ex. *εὐνοος, -οον*, contr. *εὐνους, εὐνουν* (s. 154).

3) *Adj.* paa *ἦεις* (118) og *όεις* (115), jevnf. 183. Ex. *τιμήεις -μήης, τιμήεσσα -μήσσα, τιμήεν -μήν. μελιτόεις -τούς, -τόεσσα -τούσσα, -τόεν -τούν*.

*213. \S Adjectiva (206) af to *Endelser* ere disse i *Commun.* i *Neutr.*

<i>ὁ, ἦ,</i>	<i>τὸ</i>	<i>ὁ, ἦ,</i>	<i>τὸ</i>
<i>ης</i> (gen. <i>εος</i>),	<i>ες</i> .	Ex. <i>πλήρης, πληρες.</i>	<i>σαφής, σαφές.</i>
<i>ην</i> (g. <i>ενος</i>),	<i>εν.</i>	— <i>ἄρρήν, ἄρρην.</i>	<i>τήρην, τῆρεν.</i>
<i>ων</i> (g. <i>ονος</i>),	<i>ον.</i>	— <i>σώφρων, σωφρον.</i>	
<i>ωρ</i> (g. <i>ορος</i>),	<i>ορ.</i>	— <i>ἀπάτωρ, ἀπάτορ.</i>	

ως (g. ω 2 Decl.) *ων* ere deels *contracterede* af *αος, αον*, deels *attiske* *Former* paa *εως, εων* for *αος, αον*, s. *ἀγγίρωσ, ἴλεως* 157.

is (g. ios), i. Gr. ἰδρις, ἰδρι. Men compos. af χάρις, πατρίς og πόλις (om Personer), beholde Substantivets Declination.

Gr. εὐχαρίς, ι, g. -ιτος, ἀπολις, ι, g. -ιδος og -ιος.

Om de af to Endelser paa os, on — us, u, — ους, ουν, s. 211.

214. Num. 1. Dog findes af Adj. paa έτης (af έτος et Aar) ogsaa Femininendelse έτις (g. ιδος). Gr. ὁ έξέτης, ή έξέτις (ser-aartig), ligesom ὁ προφήτης, ή προφήτις.

215. Num. 2. Af nogle andre Adj. communis gen. findes hos Digterne en sældnere Femininform, neml. πένης (g. -ητος), ή πένησσα (fattig). πρόφρων, πρόφρασσα (beredvillig). τέρην, τέρεινα (spæd). πίων, πείρα (feed). μάκαρ, μάκαιρα (lykkelig). Regel. compos. paa ης af γένος og έπος, i fem. εια. Gr. μονογενής -γένεια, ήδυεπής -έπεια.

216. Adjectiva af een Endelse ere:

- a) Talordene fra 5 til 10, som ere eens i alle Køn.
 b) nogle communia, hvoraf intet Neutrum gives,
 paa ης g. ητος, og ως g. ωτος. Gr. ὁ, ή προβλής, άγνώς.
 — ας, ις, υς (g. -δος). Gr. ὁ, ή φηγάς, άνακτις, έπηλυς.
 — αρ, ξ, ψ. Gr. ὁ, ή μάκαρ, ήλιξ, αίγιλιψ. samt nogle som ere sammensatte med et uforandret Subst.
 Gr. ὁ, ή άπαις (barnløs), μακρό-χειρ (langhaandet).
 c) nogle blot masculina, saasom paa ης og ας af 1ste Decl.
 Gr. εἰθελόντης, άκερσεκόμης, μονίας, νεφεληγερέτα (143).

217. Andre bruges blot feminine og substantiviske. Gr. ή μαινάς, g. -άδος, nl. γυνή (Bacchantinde). ή πατρίς nl. γῆ som patria (terra).

218. Digterne danne stundom ved Sammensætning Adjectiva blot i enkelte Casus, uden at dertil findes Nominativ. Gr. Ἑλλάδα καλλιγύναικα, πολύαρνι Ουέστη, έρινηες έταίροι (s. 199).

§. 21. Adverbia.

* 219. Nærbestøgtet med Adjectivet ere Adverbierne, der vel undertiden ere primitive, saas. μάλα ganske, νῦν nu,

πάλιν igjen, ἐκεῖ der; men oftere dannede af andre Ord, især af Adjectiverne, hvilket skeer saaledes:

* 220. Enten er Adverbiet blot Adjectivets **Neu-
trum**, sing. eller plur. Ex. καλόν (smukt), τὸ πρῶτον
eller τὰ πρῶτα (først, i Lat. kun sing. primum). — eller af
Adj. er dannet en egen Adverbialform ved Endelsen **ως**, om-
byttet med Endelsen **ος** i Nominat. af 2den, eller Gen. af 3die
Decl. Ex. καλός, καλῶς (60, 2). ταχύς gen. ταχέος, τα-
χέως (191). χαρίεις, g. -ρίεντος, -ρίέντως. σώφρων, g. -ονος,
-όνως. — Og af Adj. paa ής, g. έος, bliver Adv. paa έως att.
og almindelig contraheret til **ῶς**. Ex. ἀληθής, -θέως, -θῶς.

221. Adverbia dannes og af Nomina og Verba ved
Endelserne δόν, ηδόν, δα, δην, άδην, δίην, δις for at tilkjende-
give en Maade eller Wiis. Ex. κυνηδόν (af κύων) paa Hundes-
viis. κρύβδην og κρύβδα (af κρύπτω) paa en skjult Maade.
ἀναφανδόν, -δά, eller (hom. 124) ἀμφαδόν, -δά, -δην, -δίην (af
ἀναφαίνω) aabenbart. λογάδην, σποράδην (af λογάς, σποράς),
ἀμοιβαδής og -δόν. — Ligeledes ved Endelserne εί eller ί, τί,
στί, ιστί, ας og ξ. Ex. πανδημεί ell. -μί, ο: παντὶ δήμῳ, offent-
ligen. ἀμισθί og -σθει, uden Bøn (μισθός). ἐθελοντί og -τεί, fri-
villigen (af Part. ἐθέλων). ὀνομαστί ved Navn (ὄνομα). Ἑλλη-
νιστί paa hellensf Wiis. ἀγκάς (af ἀγκάζομαι), ὀδάξ (af ὀδοός og
δάκνω), ἐπιμίξ (af μίγνυμι). — Men af Praepositioner ved
Endelsen ω, baryt. Ex. af κατά κάτω nedentil, af ἀνά άνω
oventil, af ἐκ έξω (102) udenfor, af εις είσω indentil. — Salsad-
verbia paa ίς og άκίς s. 234.

Num. Til nogle demonstrative Adv. hænges attist Endelsen ι.
Ex. νῦν, νυνί, νῦ. οὔτωςί, saaledes.

222. I Stedsadverbier betyder Endelsen
θεν fra Stedet. Ex. ἀγρόθεν, fra Marken (ἀγρός)
θι, χού, χῆ, paa Stedet. Ex. ἀγρόθι, paa M. πανταχού og
-χῆ allevegne. Ligel. σι ved Egennavne. Ex. Ἀθήνησι i
Athen (Ἀθηναί).
δε, ζε (σδε), σε til Stedet. Ex. ἀγρόνδε ell. ἀγρόδε til m.

οἰκόνδε og οἴκαδε hjemad. Αθήναζε (-ταε 25) til Athen.
ἐκεῖσε derhen.

Accenten bliver gjerne hvor den var i Stamordet, undtagen hvor der forved Endelsen var ο, der som oftest fik Acut.

223. Som Adverbia bruges og enkelte Casus af Substantiver, Adjectiver og Pronomer. Gr. σπουδῆ, med Møie, neppe. κομιδῆ, med Omhu, saare, ganske. ἀρχήν, fra Begyndelsen ο: aldeles. δωρεάν og προῖκα (af προίξ), som Gave, for Intet, gratis. Ved Adjectiver kan underforstaaes et Subst. saasom ὀδός, Wei, Maade. Gr. δημοσίᾳ offentlig, ἰδίᾳ privat, κοινῆ og κοινᾶ tilfælles, τὴν ταχίστην (κατὰ τ. τ. ὀδόν) og ὅτι τάχιστα paa det hurtigste. τῆ og αὐτοῦ (ο: ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου) der, sammesteds. ἤ forsaavidtsom, qva.

224. Correlative Steds; eller Tidsadverbier og Conjunctioner adskille sig, ligesom de lignende Pronomina, ved Begyndelsesbogstavet, de spørgende ved π-, indirect-spørgende og relative ved spir. asper eller ὀπ-, bestemmende ved τ. Gr. πόθεν; hvorfra (s. Gr. kommer du? unde venis?), ὅθεν, ὀπόθεν, (det Sted) hvorfra (du f.) ell. (sig mig) hvorfra (du f. unde venias?), τόθεν derfra, inde. — πότε, naar? qvando? ὅτε, ὀπότε, den Tid naar, qvum. τότε, da, tum. — Forskjellen imellem de ubestemte og spørgende, som ligger i Eftertrykket og Accentuationen, s. 70 Slutn.

225. Adverbielle ere paa en Maade ogsaa de uadskillelige Begyndelsespartikler, hvormed endeel Ord, især Adjectiva, ere sammensatte, saasom:

ἡμι-, halv- (semi-), af ἡμισυς. Gr. ἡμισῶς halvlevende. δυσ-, som vort van-, mis-, u-. Gr. δυσάντητος slem at møde, δυστυχής uheldig, δυσφημέω bruger slemme Ord. ἄν eller ἄ- privativum, der ligesom vort us-, Lat. in-, nægter eller ophæver det Ords Begreb, hvormed det er sammensat. Gr. ἄδοξος uberømt, ἀναίτιος uskyldig (af δόξα Berømmelse, αἰτία Skyld). Ofte og ligesom δυσ. Gr. ἄμογ-

φος, deformis, d. s. f. δύσμορφος. ᾱ meest forved Conson. og αν̄ foran Vocaler, skjøndt ikke altid, f. Gr. ἀόρατος usynlig (af ὄραω), og ἀμβροτος (85) for ἄβροτος Hom. ἀέκων contr. ἄκων.

ᾱ- intensivum, der, ligesom ἀρι, ἐρι, βρι, δα, ζα, forstærker det enkelte Ords Begreb. Gr. ἀτενής stærk spændt.

ᾱ- copulativum, som udtrykker en Samværen, ligesom ἅμα (tillige). Gr. ἀγάλαξ (af γάλα 169), som har diet sammen. ἅπας allesammen (af ἅμα, πᾶς).

νη- nægtende, ligesom ἄ priv. Gr. νήπινος ustraffet, Hom. Δι νήδυμος s. Passows Lexikon.

§. 22. Comparison.

* 226. Adjectivernes Comparationsgrader dannes

I. almindeligst ved at føie til Positivus

i Comparativ Endelsen τερος, α, ον. (Aldv. τέρωσ).

i Superlativ — τατος, η, ον. (Aldv. τάτωσ).

Gr. μάκαρ, μακάρτερος, μακάρτατος.

* 227. Men forved disse Comparationsendelser skeer som oftest een af følgende Forandringer i Positivendelsen:

os og vs bortkaste s. Gr. κοῦφος, κουφό-τερος. βαρύς, βαρύ-τερος. Og er den foregaaende Stavelse fort, da bliver gjerne Positivendelsens o forlænget til ω. Gr. σοφός, σοφώ-τερος, σοφώ-τατος.

as (for avs) taber ligeledes s og faaer da sit v igjen (89). Gr. μέλας (208), μελάν-τερος.

ης } forforktes til es. { Gr. ἀληθής, ἀληθέστερος, ἀληθέστατος.
εις } — χαρίεις, χαριέστερος, χαριέστατος.

228. Dgsaa Adj. paa os omblytte undertiden i Graderne denne Endelse med έστερος og έστατος. Gr. ἀνιαρός, ion. -ηρός, ἀνιηρό-στερος Hom. ἐρῶμένος (perf. part.) -μενέστερος. εὔνοος contr. εὔνοος, εὔνοέστερος ι. εὔνοούστερος. ἀπλός ι. απλοῦς, -ούστερος.

Μεν λάλος hat λαλίστερος, λαλίτατος, (maaskee en Blanding med λαλίων 232), analogt med næstfølgende.

229. Adskillige paa ης forandre dette til ίστερος, ίστατος. Γρ. πλεονέκτης, -εκτίστατος. Eigesaa de paa ξ. Γρ. ἀρπαξ (γς), ἀρπαγίστερος. Μεν ἀφῆλιξ hat ἀφηλικέστερος.

230. Positivendelsen os bortfalder hos Hom. i φίλος, φίλτερος, φίλ-τατος. Eigeledes sædvanligt i Adj. paa αιος. Γρ. σχολαίος, σχολαί-τερος, σχολαί-τατος. Og i Analogie hermed faae adskillige paa os (saas. μέσος, ἴσος, ἴδιος, εὐδιος, ἡσυχος, ὄψιος, πρῶτος, φίλος) samt paa ων Comparationsendelserne αίτερος, αίτατος, som om deres Pos. endtes paa αιος. Γρ. μεσαίτερος, ἡσυχαιτερος, φιλαίτερος. πέπων, πεπαίτερος. γέρων (ogsaa γεραίος) γεραίτερος.

231. Contracte Adj. paa εος c. ους, sammentræffe i Graederne og εω til ω. Γρ. πορφύρεος, -ρεώτερος, c. -ρώτερος.

* 232. II. En anden Comparationsendelse er i Compar. ίων comun., ιον neutr. i Superl. ιστος, ἦ, ον, som blot ombyttes med Positivendelsen. Den bruges kun

a) i nogle tostavelses Adj. paa υς (ἡδύς, γλυκύς, βαθύς, βραχύς, παχύς, ταχύς, ὠκύς, πρέσβυς), og paa ρος med foregående Consonant (ἐχθρός, αἰσχρός, κυδρός, μακρός, οἰκτός), hvis ρ da bortfalder (92). Γρ. ἡδύς, ἡδίων, ἡδιστος. ἐχθρός, ἐχθίων, ἐχθιστος. — Dog compareres nogle af disse oftere regelmæssig med τερος og τατος (226). Γρ. βραδύτερος, -δύτατος. ἐχθρότερος, ἐχθρότατος. οἰκρότερος, men Superl. kun οἰκτιστος.

b) i nogle faa paa os, neml. φίλος, φιλίων, φίλιστος, og κάκος, κακίων, κάκιστος. Eigesaa ὀλίγος og μέγας i Sup. ὀλίγιστος og μέγιστος, samt nogle af de anomale s. 234 og 235.

233. Nogle af de paa υς, som i Compar. faae Endelsen ίων, bortkaste deraf ι og forandre den foregaaende Consonant til σσ. Saaledes faacr

παχύς (tyk) i Comp. παχίων og πάσων, i Sup. πάχιστος.
 ταχύς (hurtig) — ταχίων og τάσων, — τάχιστος.
 βραδύς (langsom) — βραδίων og βράσων, — βράχιστος.
 βαθύς (dyb) — βαθίων, dor. βάσων, — βάθιστος.
 ἐλαχύς (liden) — ἐλάσων, att. -ττων, — ἐλάχιστος.
 γλυκύς (sød) — γλυκίων og γλύσων, — γλύκιστος.
 og ligesaa μακρός, μηκίων og μάσων (for μακίων) s. 254.

Anm. θάσων (79) att. θάττων. — ἐλαχύς forekommer kun i Fem. ἐλαχεία, efter en forskjellig Laesemaade i Odhæs. 9, 116. 10, 509. ὀλίγος og μέγας faae ligeledes med ζ istedetfor σσ: ὀλίζων og μειζων, ion. μέζων (for ὀλιγίων og μεγίων).

234. Foruden de anførte gives der endnu endeel Comp. og Superlativformer saa afvigende fra den brugelige Positiv, at de ei kunne være dannede deraf, men kun i Mangel af egen Positiv henføres til hiin, paa Grund af den lignende Bemærkelse, ligesom Lat. bonus, melior, optimus, vort god, bedre, bedst. Denne saakaldede uregelmæssige Comparation finder Sted ved følgende:

	Positiv.	Comparativ.	Superlativ.	Opriindelse og beslægtede Ord.
	ἀμείνων.	—	—	
	ἀρείων Hom.	ἀριστος.	—	"Αρης, ἀρέ(σ)ω, ἀρετή.
	βελτίων	βέλτιστος.	—	
	βέλτερος	βέλτατος.	—	
ἀγαθός	κρείσων, -ττων,	κράτιστος.	—	af κρατύς d. s. f. κρατερός.
god,	ion. κρέσων	—	—	Comp. f. κρατίων, -ασων 255
brav.	λῶτων, λῶων,	λῶϊστος, λῶτος.	—	λῶϊος Theocrit. af (λάω)
	λῶϊτερος Hom.	—	—	λῶ, vil, sniker.
	Φέρτερος	Φέρτατος.	—	af Φέρω f. προΦέρω, hvortaf
	(Φερίων)	Φερίστος.	—	προΦερίης.

Endstjønt der ved disse forskjellige Former ei altid gjøres streng Forskiel ihenseendetil Betydningen, saa tilkjendegiver dog gjerne ἀμείνων, ἀριστος, Begrebet af bedre, bravere, fortrinligere, duelligere og om Ting nyttigere, βελτίων af indvortes Værd og moralsk Godhed, κρείττων, af stærkere, mægtligere, λῶτων af bedre, nyttigere, og Φέρτερος af udvortes Fortrin og Anseelse.

κακός	{ χείρων ελλ. χείριστος.	(χερής) dat. χέρηϊ, hof.
ονδ, flet,	{ χερείων som.	χερείων som af "A-
feig. f. 252.	{ χειρότερος og χερείοτερος.	ρης ἀρείων.
μεγας stor,	μείζων, μέγιστος.	Comp. for μεγίων, 255.
	ιον. μέζων.	
μικρός	μείων μέιστος.	
liden.	ήσων, att. ήτων. ήκιστος,	af ήκα lidet, svagt.
	(henføres af Andre til κακός).	
	ελάσων, ελάχισος.	f. 255 Num.
μακρός lang,	μηκίων μήκιστος	af Subst. μήκος.
πολύς	πλείων πλείστος	pl. πλέονες ion. πλεῦνες, 17.
megen	og πλέων	
καλός smuk,	καλλίων κάλλισος	af Subst. κάλλος.
ἀλγεινός	ἀλγίων ἀλγιστος	af Subst. ἀλγος.
κηδειος	κηδίων κηδιστος	af Subst. κηδος.
ῥαδιδος let,	ῥάων ῥαδιστος	for ῥαδίων, ῥαδιστος.
ιον. ρηίδιος	ρηίων ρήιστος	
	og ρηίτερος ρηίτατος	blot poetisk.

Mogle af disse have ogsaa regelmæssig Comparison, saasom ἀγαθώτατος. κακώτερος, κακώτατος, og hyppigst κακίων, κάκιστος 252. μικρός og μακρός, -ότερος, -ότατος.

235. Andre have aldeles intet positivt Adjectiv, men ere i Compar. og Superl. formede af et Subst. Adn. eller Præpos. Saadanne ere:

Comparativ.	Superlativ.	Stamord.
κερδίων	κέρδιστος	κέρδος Fortbeel.
ῥίγιων	ῥίγιστος	ῥίγος Frost, Kulde.
ὑψίων	ὑψιστος	ὑψος Hvide, Adn. ὑψι.
βασιλεύτερος,	-λεύτατος	βασιλεύς Konge.
θεώτερος.		θεός Gud, som Adject.
δουλότερος.		δούλος Træl, ogsaa Adj.
κύντερος	κύντατος	κύων Hund.
ὀπλότερος	ὀπλότατος	ὄπλον Vaaben.
υγγερη, egentl. vaabensfærere.		
ἀνώτερος	ἀνώτατος	ἄνω oven, opad, 221.
κατώτερος	κατώτατος	κάτω, nede, nedad.
ὑπέρτερος	ὑπέρτατος og	ὑπέρ over.
(superior)	ὑπατος (summus)	

ἐγγύτερος	ἐγγύτατος	} ἐγγύς nær.
οἱ ἐγγίω	οἱ ἐγγιστος	
ἀγχίων	ἀχιστος	} ἀγχί nær, Ἄδυ.
ἐνδότερος	ἐνδότατος	
πρότερος	πρῶτος (af πρόατος)	} πρό foran.
	οἱ δευτεροπρῶτος	
δευτερος	δευτατος	} δεύω mangler.
ὑσερος	ὑσατος οἱ πύματος sidste.	
—	ἔσχατος herst.	} Etym. ubekjendt.

Num. Af adskillige Adjectiver ere Compar. og Superl. ikke dannede ved Endelser, men, som i andre Sprog, ved μάλλον magis, μάλιστα maxime, søiede til Positiverne. Gr. μᾶλλον δήλος mere aabenbar.

* 236. Adverbia compareres, naar de komme af Adjectiva,

enten ved at forandre Adjectivendelsen τερος og τατος til τέρας og τάτως (226). Gr. af σοφός: σοφῶς, σοφωτέρως, σοφωτάτως (viist, visere, viseft).

eller blot ved Adjectivets Neutralform, i Comparativen singular, i Superlativen meest plural. Gr. σοφῶς, σοφώτερον, σοφώτατα. αἰσχροῦς, αἰσχρῖον, αἰσχίστα (232). ταχέως, θάσσον, τάχιστα (233).

237. Num. 1. Analogt hermed de uregelmæssige: μάλα (meget), μᾶλλον, μάλιστα. ἀγχί (nær), ἄσσον (jvf. 235), ἄγχιστα (258). πλησίον, -σιαίτερον, -σιαίτατα (230).

238. Num. 2. Undertiden dannes attist af Comparativens Neutralform paa ον et Adverb. ved Tillagget ως. Gr. ἀμείνον (254), ἀμεινόνως. μείζον, μειζόνως.

239. Men er Adverbiet primitivt eller dannet af en Preposition, da dannes dets Comp. og Superl. ved Endelserne -τέρω og τάτω, (ligesom og dets Positiv endes paa ω 221): Gr. ἄνω, κάτω, ἔσω, ἔξω, πόρρω, Comp. ἀνωτέρω, Sup. ἀνωτάτω ο. s. f. Eigel. af Πραρ. ἀπό som Ἄδυ. ἀπωτέρω, ἀπωτάτω. ἀγχοῦ, ἀγχοτάτω. τηλοῦ, τηλοτέρω, -τάτω. ἐκάς, ἐκαστέρω, -στάτω.

πέραν, περαιτέρω (som 250). ἔγγυς, ἐγγυτέρω, -τάτω, skjønt og (som 256) ἐγγύτερον og ἔγγιον, ἔγγιστα.

§. 23. Talordene.

* 240. Istedetfor Taltegn brugte Grækerne Alphabets Bogstaver med et ' ovenved indtil 1000, og derefter nedenved. Men da der til 9 Eneer, 9 Tiere og 9 Hundreder behøvedes 27 Tegn, og Alphabetet kun har 24 Bogstaver, supplerede man de manglende 3 ved følgende Tegn: for Tallet 6 Figuren Ϝ eller Ϛ (βᾶν), for 90 Ϟ (κόππα, et gammelt phœnicisf Bogstav, liig Hebr. Koph, der ligeledes havde sin Plads imellem π 80 og ρ 100), og for 900 Ϡ (σαμπί af σαν, det gamle doriske Navn paa σ). *) Talordene ere

* 241. A. Cardinal- eller Mængdetal.

Eneer.	Tiere.	Hundreder.
1 α' εἷς, f. μία, n. ἓν.	10 ι' δέκα.	100 ρ' ἑκατόν.
2 β' δύο og δύω.	20 κ' εἴκοσι.	200 σ' διακόσιοι, αι, α.
3 γ' τρεῖς, n. τρία.	30 λ' τριάκοντα.	300 τ' τριακόσιοι - -
4 δ' τέσσαρες, n. -ρα.	40 μ' τεσσαράκοντα.	400 υ' τεσσαρακόσιοι - -
5 ε' πέντε.	50 ν' πενήκοντα.	500 ϕ' πεντακόσιοι - -
6 ς' ἕξ.	60 ξ' ἑξήκοντα.	600 χ' ἑξακόσιοι - -
7 ζ' ἑπτὰ.	70 ο' ἑβδομήκοντα.	700 ψ' ἑπτακόσιοι - -
8 η' ὀκτώ.	80 π' ὀγδοήκοντα.	800 ω' ὀκτακόσιοι - -
9 θ' ἑννέα.	90 Ϟ' ἑννεήκοντα.	900 Ϡ' ἑννακόσιοι - -

* 242. Anm. 1. Tierne og Hundrederne ere dannede af Eneerne, undtagen de to første, samt Tallene 70 og 80, som ere dannede af Ordenstallene ἑβδομος og ὀγδοος. — Tierne endes fra 30 af paa κοντα, lat. ginta, Hundrederne paa κόσιοι, αι, α. — 400 hedder og τετρακόσιοι ligesom andre med 4 sammensatte Ord (af det att. τέτταρα for τέσ).

*) Men de homeriske Sange, som kun ere 24, betegnes blot med de 24 Bogstaver i deres sædbanlige Orden.

Den offentlige Examen i Koeskilde
Kathedralskole for 1833, hvis mundtlige Prøver
Disciplenes Forældre og Børgere samt alle andre Sko-
lens og Ungdommens Belyndere herved indbydes til
jevnligen at bæere med deres opmuntrende Nærværelse,
vil blive afholdt i følgende Orden. Begyndelsen skeer
hver Formiddag Kl. 8, og hver Eftermiddag Kl. 2½.

Den 24de Septbr. Form. 4de Klasse Latinsk Stil, og
3die Dansk Stil.

Efterm. 2den Klasse latinsk Stil, og
1ste Dansk Stil, samt
Dimittenderne Geometrie, Græsk.

— 25de Septbr. Form. 4de Klasse Dansk Stil og
3die Latinsk Stil.

Efterm. 2den Klasse Dansk Stil, samt
Dimittenderne Latin og Historie.

— 26de Septbr. Form. Dimitt. Religion, Fransk, Hebraisk.
Efterm. — Arithm. Tydsk, Geographie.
Om Form. tillige 1ste Klasse Regning.

— 27de Septbr. Form. 4de Klasse Geographie (Kl. 9), og
3die Arithmetik.

Efterm. (2½—4) 3die Tydsk.
(4—6) 1ste Dansk, og 2den Fransk.

- Den 28de Septbr. Form. 4de Klasse Latin og 2den Regning.
 Efterm. 3die Latin (Adj. Ugerup) og 2den
 Dansk. Derefter de, som ei læse
 Hebraisk i 4de og 3die, Iliaden.
- 30te Septbr. Form. (8—10) 4de Klasse Geometrie og
 2den Latin (Cæsar).
 (10—12) 3die Fransk.
 Efterm. 3die Geometrie og 1ste Latin.
- 1ste Octbr. Form. (8—10) 4de Arithmetik og 2den Latin
 (a. Nepos).
 (10—12) 3die Dansk (b. Curtius).
 Efterm. 3die Latin (Adj. Stybe) og 1ste Geog-
 graphie.
- 2den Octbr. Form. (8—10) 4de Græsk. og 3die Historie.
 (10—12) 1ste Tydsk. og 2den Religion.
 Efterm. 4de Hebr. og Tydsk. og 2den Geogr.
- 3die Octbr. Form. 4de Religion. og (8—10) 3die Geogr.
 (10—12) 2den Tydsk.
 Efterm. 2den Græsk. og (2—4) 3die Religion.
 (4—6) 1ste Historie.
- 4de Octbr. Form. (8—10) 4de Fransk. og 2den Historie.
 (10—12) 3die Hebraisk og 1ste Religion.
 Efterm. 4de Historie og 3die Græsk.

Examens Udfald bekendtgjøres og Translocationen foretages
 med sædvanlig Høitidelighed Mandagen den 14de October
 Formiddag Kl. 10.

Til Universitetet dimitteres følgende Disciple:

1. Johan Nicolai Lange, Søn af Hr. Premiers Lieutenant, forhen Eier af Lindelse Mølle paa Langeland, T. N. Lange.
2. Edvard Philip Gotter Hage, Søn af Hr. C. S. Hage, Kjøbmand i Stege paa Moen.
3. Andreas Emil Liebenberg, Søn af Hr. J. C. Liebenberg, forhen Amtsforvalter i Nøeskilde.
4. Johan Christian Albrecht, Søn af Hr. Kammeraad J. C. Albrecht, Forvalter ved Kjøbenhavns Stads Gods, i Nøeskilde.
5. Johannes Boye Broager, Søn af Hr. E. C. Broager, Sognepræst til Gadstrup og Eyn ved Nøeskilde.
6. Henrik Reinhardt Schreiber, Søn af afg. Hr. H. S. Schreiber, daværende Sognepræst til Haudrup og Solrød mellem Nøeskilde og Rjege.
7. Morten Frederik Eiler Smith, Søn af afg. Hr. L. M. Smith, daværende Sognepræst til Hagesled og Gislinge i Sjælland.

S. Bloch, Dr.
